МӘҢГІЛІК ЕЛ - ҰЛЫ МҰРАТЫМЫЗ!

Ақсу өңірі

Қоғамдық - саяси, әлеуметтік - экономикалық газет

Газет 1934 жылғы 1 қазаннан шығады

●№43 (10 246) ● 18 қазан ● жұма ●2024 жыл ●aksuoniri@mail.ru

ҚАЗАҚТЫҢ ІРІЛЕРІ, АБАЙДЫҢ ІНІЛЕРІ

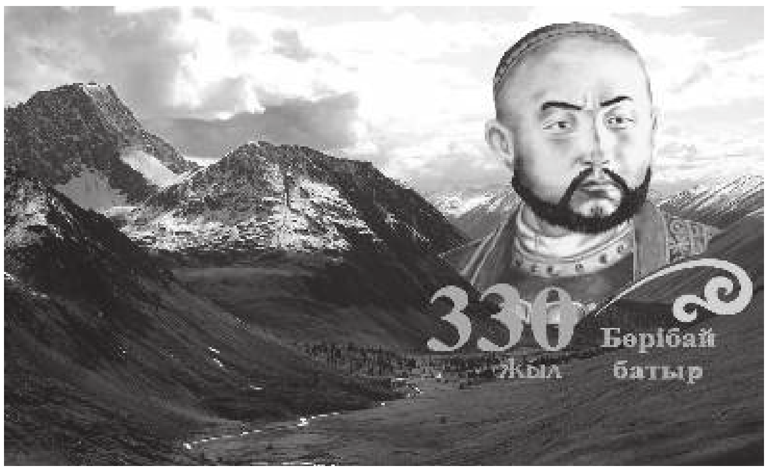

ОБЛЫС ӘКІМІ ПАНФИЛОВ АУДАНЫНДА

ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Келесі жылы зауытқа өткізілген жүгеріге берілетін субсидия көлемі 6 теңгеден 10 теңгеге өсіріледі. Бұл туралы бүгін облыс әкімі Бейбіт Исабаев Панфилов ауданында тұрғындарымен өткізілген кездесуде айтты, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Облыс басшысы бүгінге дейін халықпен 29 кездесу өткізсе, бұл – Панфилов ауданының тұрғындарымен өткізіліп отырған үшінші кездесуі.

Халық алдында баяндама жасаған Бейбіт Исабаевтың айтуынша, ауданда өнеркәсіп өндірісінің көлемі 15,9%-ға ұлғайды, бөлшек сауда – 1,4 есе өсті. Ауылшаруашылығының өндіріс көлемі 57 млрд. теңгені құраған. Ауданда ауылшаруашылығы дақылдары 44 мың гектарға себілсе, соның басым бөлігі, яғни, 61% - дәнді жүгері алқабы. Биылғы жылдың 6 желтоқсандағы жағдай бойынша ауданда 26,7 мың гектардың 26,5 мың гектарынан 175 мың тонна жүгері жиналды. Ал, облыста 57 мың гектардан 377,2 мың тонна жүгері жиналады деп жоспарлануда. Жалпы облыстағы өсірілген жүгеріні 4 кәсіпорын қабылдап жатыр. Атап айтқанда, «Жаркент крахмал-сірне» зауыты ылғалдылығы 15%-ға дейін жүгеріні 80 мың теңгеден, 15%-дан 20%-ға дейін 75 мың теңгеден 103 мың тонна қабылдап, 25 мың тоннасын өңдеді. Қарасай ауданындағы «АзияАгроФуд» зауыты ылғалдылығы 15% жүгеріні - 70 мың теңгеден, 15%-дан 20%-ға дейін 65 мың теңгеден 55 мың тонна қабылдады, оның ішінде Панфилов ауданының шаруашылықтарынан 10 мың тонна алған. Талдықорған өңірінде бұдан бөлек тағы екі кәсіпорын бар: Көксу ауданындағы «Уыз Май Индастри» ЖШС 22 мың тонна, Талдықорған қаласындағы «Астық Халық Экспо» ЖШС 20 мың тонна қабылдап, 8 мың тоннасын Тәжікстанға экспорттады. Сонымен қатар қазіргі уақытта «Астық Халық Экспо» ЖШС арқылы

Қытай нарығына шығару бойынша келіссөздер жүргізілуде.

- Алдағы уақытта шаруашылықтардың өнімдерін өткізу мәселесін шешу үшін «Қорғас» арнайы экономикалық аймағында шетел инвесторлар есебінен болашақта тағы бір крахмал-сірне зауытын салу, Қытайға, басқа шетелдерге экспорттау мүмкіндігін қарастыру керек. Сонымен қатар аудандағы 2 қырман жеткіліксіз болуына байланысты Басқұншы ауылдық округіндегі Алмалы ауылында келесі жылғы бюджеттен 250 млн. теңге қаражат бөліп, тағы да 1 қырман салуды және келер жылдан бастап зауытқа өткізген жүгері үшін субсидияның мөлшерін 6 теңгеден 10 теңгеге дейін көтеретін боламыз, - деді Бейбіт Исабаев.

Ауданның тағы бір әлеуеті - бау-бақша шаруашылығы. Облыс бақтарының 44%-дан астам алқабы осы аудан аумағында орналасқан. Ең ірі бау-бақша шаруашылығы – 1004 гектар бақ алқабы бар «Жаркент Фрукт» серіктестігі. Облыс әкімі өз сөзінде «Валиев Аюпжан» шаруа қожалығының заманауи жеміс сақтау қоймасы сияқты өнім сақтау кәсіпорындарын көбейту керектігін айтты. «Ауданда жемісті өңдеу мәселесі шешілмеген, сондықтан аудан әкімдігіне, ауылшаруашылығы және кәсіпкерлік және индустриялық-инновациялық даму басқармаларымен бірлесіп инвесторлар есебінен жеміс, көкөніс өңдеу кәсіпорындарын ашуды тапсырамын», - деді ол.

Ал, ауданның табиғаты жылыжай шаруашылығына қолайлы болғанымен, бұл мүмкіндік тиімді қолданылмай отыр. Қазір мұнда тек «КазГеоТерм» жылыжайы ғана жұмыс істеп отыр. Бұл бағытта да нәтижелі жұмыс жүргізу қажет.

Жер мәселесі бойынша, өткен жылдан бері 84,9 мың гектар пайдаланбай жатқан жерлер анықталған, бүгінгі күні 39 мың гектар жер ауданның жер қорына қайтарылды. Қайтарылған жерлердің ішінен 3,1 мың гектар жер жеке ауладағы мал бастарының жайылымына бекітіліп берілді. Қалған 35,9 га жер конкурс арқылы табысталатын болады.

Алайда, былтыр ауданда жер беру конкурсы ұйымдастырылмады, биыл тек 1 ғана конкурс өткізіліп, нәтижесінде небәрі 79 гектар жер берілді.

- Аудан әкімі жылдың аяғына дейін тағы бір конкурс ұйымдастырып, ауылшаруашылығы мақсатындағы жерлерді мейлінше көбірек айналымға енгізсін. Сонымен қатар елді - мекендердегі жеке ауладағы мал бастарын қажетті жайылыммен қамтамасыз ету үшін биыл облыстық бюджеттен 98,2 млн. теңге бөлініп, геоботаникалық зерттеу жұмыстары жүргізілді. Осы орайда жайылымдардың пайдалану және басқару жоспарын келесі жылдың ақпан айында аяқтауды және жоспарға сәйкес жерлерді қайтару жұмыстарын жандандыруды тапсырамын, - деді Б.Исабаев.

Облыс басшысы өнеркәсіп өндірісін дамыту, соның ішінде «Қорғас-Шығыс қақпасы» арнайы экономикалық аймақтағы инвестициялық жобалар, «Қорғас» шекара маңы халықаралық ынтымақтастық орталығының жұмысы туралы баяндады.

Аудандағы жақсы көрсеткіштердің бірі шағын және орта бизнесті дамытуға қатысты. Мәселен, ауданда 12,3 мыңға жуық жұмыс істеп тұрған бизнес субъектісі бар, яғни, облыстағы үлесі – 20,6%. Осы салада 19,4 мыңнан астам адам жұмыс істейді, бұл 2022 жылғы деңгейден 28,5 пайызға жоғары. 10 айдың қорытындысында бизнес субъектілерінен мемлекеттік бюджетке 6,1 млрд. теңгенің салығы жиналып, былтырғыдан 2,3 есеге артқан. Дегенмен, кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жобада аудан кәсіпкерлерінің белсенділігі әлі де жандандыруды қажет етеді.

Ауданда биыл барлық қаржыландыру көздері есебінен 63,8 мың шаршы метр тұрғын үйді пайдалануға беру жоспарланып отыр, оның ішінде бюджет есебінен - 27,8 мың шаршы метр. Бұл ретте Нұркент ауылында 60 пәтер берілді. Сондай-ақ, осы ауылда екі 80 пәтерлі жалгерлік тұрғын үйдің құрылысы осы жылдың маусым айында аяқталды. Сонымен қатар Жаркент қаласындағы екі 60 пәтерлі кредиттік тұрғын үйлердің құрылыс жұмыстары аяқталады. Осы жылдың желтоқсан айында ол да пайдалануға беріледі.

«Жалпы 2021 - 2022 жылдары бюджеттік, жалгерлік баспана мүлдем берілмесе, 2023 - 2024 жылдары 785 пәтер беріліп, кезек 17,2%-ға азаяды», - деді Бейбіт Исабаев.

Белгілі болғандай, ауданда бүгінгі күні тек Жаркент қаласы газдандырылған. Қазіргі таңда газға 6734 абонент немесе абоненттердің жалпы санының 60%-ы қосылды. Биыл ауданның 25 елді - мекенін газдандыру бойынша жобалау-сметалық құжаттаманы әзірлеу жұмыстары басталды, осы мақсаттарға жергілікті бюджеттен 615 млн. теңге бөлінген немесе 91%-ы 2025 жылы табиғи газға қол жеткізе алады. Облыс әкімі өз сөзінде газ қостыру құнын төмендету шараларын қабылдауды тапсырды.

Ұзындығы 23 шақырым республикалық маңызы бар «Сарыөзек-Көктал» автомобиль жолының Алтынемел асуына күрделі жөндеу жұмыстары аяқталды. Келесі жылға тек жол жиектерін жайластыру жұмыстары қалды. Сондай-ақ, Алтынемел асуынан Панфилов ауданына қарай осы жолдың 42 шақырымына және 16 шақырым «Көктал-Жаркент» автожолында орташа жөндеу жұмыстары аяқталды. Ендігі кезекте осы жолдардың жалғасы «Қоңырөлең-Көктал» және «Жаркент-Қорғас» автожолдарын жөндеу бойынша «Қазавтожол» мекемесі тиісті жобалау-сметалық құжаттарын әзірлеуде. Жөндеу жұмыстары келесі жылға жоспарланған. Жалпы инфрақұрылымды дамытуға, білім, денсаулық сақтау, мәдениет пен спорт сияқты әлеуметтік салалар нысандарын салуға, қайта жаңғыртуға және жобалау жұмыстарына жалпы 2022-2023 жылдары облыстық бюджеттен 20,7 млрд. теңге бөлінген.

Жиында аудан тұрғындары өздерін толғандырып жүрген сауалдарын қойды. Бірнеше тұрғын суару каналдарының жай-күйіне алаңдаушылық білдіріп, жазда суармалы су ысырабын болдырмау шараларын қабылдауды сұрады. Бұл мәселелер аудан әкімдігімен бірлесіп жұмыс жүргізу үшін «ҚазСуШар» мекемесіне тапсырылды.

Жаркенттегі көп қабатты үйлердің меншік иелерінің бірлестігінің атынан үйлерді жылу қазандықтарына қосу, аулаларды абаттандыру мәселелері көтерілді. Аудан әкімінің айтуынша, қалада 49 көп қабатты үй бар. Соның 14-і 6 БМК қазандығына қосылған. Қалған үйлерді қосу жұмыстарының жобалық-сметалық құжаттарын дайындауға қаржы бөлінді. Келесі жылдың екінші жартысында құрылысы басталады. Облыс әкімі аудан әкімдігіне пәтер иелері кооперативінің орнына құрылған меншік иелерінің бірлестігінің ішіндегі үлгілі жұмыс істейтінін насихаттау арқылы бұл жүйенің тиімділігін көпшілікке таныту керектігін айтты.

Сол сияқты Нағарашы ауылының тұрғыны елді - мекен халқының саны өсіп келе жатқандықтан, ауылға дәрігерлік амбулатория қажеттігін жеткізді. Бұл мәселе егжей-тегжейлі зерделеніп, тиісті шешім қабылданатын болады.

Жалпы залдан қойылған 10-ға жуық сұрақтың бәріне жауап беріліп, шешіміне қатысты тиісті лауазымды тұлғаларға тапсырмалар берілді.

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ ӘКІМІНІҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.

Қыстың қамын – жаз ойла!

Құрметті Ақсу ауданының тұрғындары!

Алдағы 2024 - 2025 жылдың қыс мезгілінің ерте түсуіне байланысты жылыту маусымына дайындық шараларын жүргізу аясында, күз айларында жылу беру кәсіпорындарына көмірді жеткізу жұмыстары атқарылады, ол коммуналды - тұрмыстық көмірді тасымалдаушы вагондар санының, қысқаруына әкеп соғады. Осыған орай, жылыту маусымында көмірдің, жетіспеушілігін және әлеуметтік шиеленісті болдырмау мақсатында, Ақсу ауданының әкімдігі қатты отынның қажетті мөлшерін көмір тұйықтары мен қоймаларынан алдын - ала жаз - күз мезгілінде сатып алу керектігін ескертеді.

«Ақсу ауданының тұрғын үй коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі, автомобиль жолдары жене тұрғын үй инспекциясы бөлімі» мемлекеттік мекемесі.

ҚАЗАҚСТАН ЭЫДҰ БАСТАМАСЫНА ҚОСЫЛДЫ

Қазақстан Экономикалық ынтымақтастық пен даму ұйымының тағы бір маңызды бастамасына қосылды. Елдің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің төрағасы Асхат Жұмағали бастаған делегация алғаш рет Экономикалық ынтымақтастық пен даму ұйымының Қоғамдағы парасаттылық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмыс тобының отырыстарына қатысты. Беделді ұйымға мүше елдермен бірге Қазақстан да өз тәжірибесімен бөлісті. Елде сыбайлас жемқорлықты қабылдау индексі жақсарып, Moody's несие рейтингісінде тұрақты бағаға дейін жоғарылады. Айта кеткен жөн, сыбайлас жемқорлыққа қарсы халықаралық талаптарды сақтау ұйымға мүшелік етудің басты шарты болған еді.

МАҚАЛА 24.KZ САЙТЫНАН АЛЫНДЫ. https://24.kz/kz/zha-aly-tar/basty-zha-aly-tar/item/676094-aza-stan-eyd-bastamasyna-osyldy

АҚСУ АУДАНЫНЫҢ АУМАҚТЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

_______________№_____________

№5 бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша Ақсу аудандық мәслихатынан шығып қалған депутатының орнына сайлауды тағайындау туралы

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының 14-бабының 2-3) тармақшасына, 1-тармағының 4) тармағына, 101-бабының 3-1 және 6-тармақтарына сәйкес және «Мәслихаттардың шығып қалған депутаттарының орнына сайлауды бір мезгілде өткізу күнін келісу туралы» Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының 2024 жылғы 6 қыркүйектегі №39/47 Қаулысы негізінде Ақсу ауданының аумақтық сайлау комиссиясы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. №5 бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша Ақсу аудандық мәслихатынан шығып қалған мәслихат депутатының орнына сайлау 2024 жылғы 8 желтоқсанға тағайындалсын.
2. Кандидаттарды ұсыну мерзімі 2024 жылғы 11 қазаннан 8 қарашаға дейін, кандидаттарды тіркеу мерзімі 2024 жылғы 13 қарашаға дейін белгіленсін.
3. Осы Қаулыға қосымшаға сәйкес 2024 жылғы 8 желтоқсанға тағайындалған, Ақсу аудандық мәслихатынан шығып қалған депутатының орнына сайлауды әзірлеу мен өткізу жөніндегі негізгі іс-шаралардың Күнтізбелік жоспары бекітілсін.
4. Осы Қаулы «Ақсу өңірі» аудандық газетінде және Ақсу аудандық аумақтық сайлау комиссиясының интернет-ресурсында орналастырсын.

Төраға С.ЖҰМАБЕКОВ

Хатшы И.ЖҰМАГЕЛДИЕВА

АҚСУ АУДАНЫНЫҢ №5 ОКРУГТІК САЙЛАУ КОММИСИЯСЫНЫҢ ҚҰРАМЫ

Округтік сайлау комиссиясының орналасқан жері: Қаракөз ауылы, Жамбыл көшесі, №19, «Жетісу облысы білім басқармасының Ақсу ауданы бойынша білім бөлімі» ММ «Бижарас Садырбайұлы атындағы орта мектебі мектепке дейінгі шағын орталығымен» КММ.

Тел.: 8 (72832) 29695.

Комиссия төрағасы – Тасболатова Найля Меңғалиқызы

Комиссия төрағасының орынбасары – Жандайбекова Ляззат

Комиссия хатшысы – Балтабай Сауық Съезбекұлы

Комиссия мүшелері: Қасымбеков Сұртай Қабидолданұлы, Нұрлан Шеранияз Нұрланұлы.

АҚСУ АУДАНЫНЫҢ №5 ОКРУГТІК САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ШЕКАРАЛАРЫ

Округтік сайлау комиссиясының орналасқан жері: Қаракөз ауылы, Жамбыл көшесі, №19, «Жетісу облысы білім басқармасының Ақсу ауданы бойынша білім бөлімі» ММ «Бижарас Садырбайұлы атындағы орта мектебі мектепке дейінгі шағын орталығымен» КММ.

Шекаралар: №12, №13, №14, №17, №18 сайлау учаскелері кіреді.

МЕМЛЕКЕТ ПАЙДАСЫНА БЕРЕШЕКТІ ӨНДІРІП АЛУ:

Қазақстандағы жеке сот орындаушыларының рөлі

Соңғы жылдары мемлекет пайдасына берешекті өндіріп алу мәселесі Қазақстанда талқыланатын өзекті тақырыптардың біріне айналды. Өсіп келе жатқан экономикалық сын-қатерлер, бюджет қаражатының жетіспеушілігі және әлеуметтік бағдарламаларды қаржыландыру қажеттілігі мемлекеттен борышкерлермен күресудің неғұрлым тиімді әдістерін талап етеді. Осындай әдістердің бірі-жеке сот орындаушыларын тарту.

Жеке сот орындаушылары Қазақстанда сот жүйесін реформалау шеңберінде пайда болды, оның мақсаты сот актілерін орындау рәсімін оңтайландыру және жетілдіру болып табылады. Олар мемлекеттік сот орындаушыларымен қатар жұмыс істейді, бірақ бірқатар артықшылықтарға ие: жоғары ұтқырлық, тәуелсіз шешім қабылдау мүмкіндігі және несие берушілердің сұраныстарына жылдам жауап беру.

Бүгінгі күні мемлекеттік органдар мен бюджет алдында мерзімі өткен берешек сомасы айтарлықтай көлемге жетеді. Бұған салық қарыздары, айыппұлдар, сондай-ақ басқа міндеттемелер бойынша қарыздар кіреді. Қарыздың ұлғаюы мемлекеттік бюджет үшін елеулі проблемалар туғызады және маңызды әлеуметтік бастамалардың іске асырылуына кедергі келтіреді.

Жеке сот орындаушылары неғұрлым икемді жұмыс механизмдеріне ие бола отырып, өндіріп алу сұрауларына тез және тиімді жауап бере алады. Жүктеме мен ресурстардың жетіспеушілігін сезінуі мүмкін Мемлекеттік орындаушылардан айырмашылығы, жеке орындаушылар нақты істерге назар аудара алады. Бұл өндіріп алу мерзімін қысқартуға және қол қойылмаған сот актілерінің санын азайтуға мүмкіндік береді.

Жеке сот орындаушылары салық және басқа да мемлекеттік органдармен табысты жұмыс істейді, бұл борышкерлер туралы ақпаратты тиімдірек бөлісуге мүмкіндік береді. Бұл ынтымақтастық қарызды сәтті өндіріп алу және соның салдарынан мемлекеттік бюджетті толықтыру мүмкіндігін арттырады.

Дегенмен, қарызды өндіріп алу қиындықсыз болмайды. Негізгі проблемалардың бірі - борышкерлердің қаржылық жағдайы туралы ақпаратқа қол жеткізудің қиындығы, сондай-ақ қарыздарды өндіріп алудың қиын шарттары. Көбінесе заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер өз мүлкін жасырады немесе көрінеу жалған ақпарат береді.

Жақында Қазақстанда жеке сот орындаушыларының жұмысына қатысты заңнамаға өзгерістер қабылданды. Бұл өзгерістер өндіріп алу процедураларын жеңілдетуге және борышкерлердің жауапкершілігін арттыруға бағытталған. Атап айтқанда, үлестермен жұмыс істеу, мүлікке тыйым салу бойынша жаңа тетіктерді енгізу, сондай-ақ банк мекемелерімен өзара іс-қимыл берешекті қайтару мәселелерінде орындаушылардың ұстанымын күшейтуге арналған.

Экономикалық тұрақсыздық пен бюджет қаражатының тапшылығы жағдайында жеке сот орындаушыларының рөлі барған сайын маңызды бола түсуде. Олардың мемлекет пайдасына берешекті өндіріп алу саласындағы жұмысы әлеуметтік бағдарламаларды қаржыландыру және азаматтардың әл-ауқатын қамтамасыз ету жолындағы маңызды қадам болып табылады. Осыған қарамастан, өндіріп алудың тиімділігін арттыру үшін заңнамалық базаны және мемлекеттік және жеке орындаушылар арасындағы өзара іс-қимыл тетіктерін жақсарту бойынша жұмысты жалғастыру қажет.

Қанат ШАЙМҰХАНБЕТОВ,
Жетісу облысының жеке сот орындаушысы.

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АКЦИЯСЫ АЯСЫНДА

АУЫЛЫНА ҚАРАП АЗАМАТЫН ТАНЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен биылғы жылдың сәуір айынан «Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акция басталған болатын. Бұл акция тұрғындар арасында экологиялық мәдениетті қалыптастыру, отансүйгіштікті, табиғатты қорғауға, қоршаған ортаға деген жанашырлық құндылықтарын дәріптеу. Әрбір адам өзінің ауласын, көшесін таза ұстап, тазалыққа өзінің үлесін қосу мақсатында ұйымдастырылуда. Ауданымыз бойынша көктемгі тазалық айлығы осы «Таза Қазақстан» акция аясында басталған. Енді күз келіп, күзгі санитарлық тазалық айлығы да басталды. Акция аясында аудан бойынша жиналған қоқыстар сыртқа шығарылып, көктемнен бері қаншама жұмыстар атқарылды. Аудан әкімдігінің бұйрығымен «Таза жұма» жалпы аудандық сенбілігі әр жұма сайын ұйымдастырылып, тазалық жұмыстарына осы аумақтың тұрғындары, белсенді жастар қатысып, қоршаған ортаны таза ұстауға, экологиялық мәдениетті қалыптастыруға өз үлестерін қосып, әркім өздеріне бөлінген аймақты қоқыстардан тазалады.

Ауданымызда табиғатты аялау, қоршаған ортаны қорғауға бағытталған ауқымды акция өтуде. Бұл шараның бүгінгі ұрпаққа берері мол. Себебі, өскелең жастардың бойында патриоттық рухты оятып, еліне, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттырады.

Көктемнен басталған акция аясында жемісті жұмыс атқарылды деп мақтанышпен айта аламын. «Таза Қазақстан» деген әр адамның ойында, санасында жүретін бір мәдени дүниеге айналуы керек.

Айта кету керек, «Таза Қазақстан» акциясы басталғаннан бастап ауылдық елді - мекендерді дамыту аясында аудан бойынша «Үлгілі елді - мекен», «Үздік аула», «Үздік көше» конкурсы өткізіліп, жеңімпаздар аудан әкімінің «Алғыс хатымен» марапатталды.

Иә, «Табиғат – ел байлығы»,- демекші мемлекет дамуы үшін табиғатқа деген құрмет болуы тиіс. Қоршаған ортаны қорғау арқылы Отанға деген патриоттық сезім оянады.

«Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акцияға азаматтық жауапкершілігі жоғары барлық қоғам мүшелері атсалысуы қажет.

Әрбір елді - мекеннің тазалығы тұрғындарға тікелей байланысты. Өйткені, әрбір көше, әрбір аула, әрбір үй – сенің ауылыңның, ауданыңның айнасы.

Сондықтан біз өз ортамызды, көшемізді, ауылымызды, жалпы ауданымызды таза ұстауымыз керек. Осы бағытта жұдырықтай жұмылып жұмыс істейміз деп сенемін. Қазір күзгі тазалық жұмыстары жүруде. Халқымыз «Ауылына қарап, азаматын, халқын танисың»,- деп бекер айтпаған ғой. Ендеше, барша аудан тұрғындарын осы акцияны қолдауға шақырамын!

Болашақта тәртіп пен тазалықты сақтау аудан тұрғындарының басты дағдысына айналатынына сенімдімін. Бұл адамның адамгершілік келбетінің басты белгісі болмақ. Республикалық экологиялық «Таза Қазақстан» акциясы аясында күзгі тазалық жұмыстар қарқынмен қолдау табуда.

Ербол ӘБДІКӘРІМҰЛЫ,

Құрманғазы

(Жалғасы. Басы өткен сандарда).

А.ЖҰБАНОВ, академик.

Құрманғазының соңғы жылдарда табылған «Назым» атты бір күйі бар. Күйді бізге берген адам оның шығу тарихы жөнінде еш нәрсе айтпайды. Дина бір әңгімесінде: «Құрекең Көкбаламен екеуі бір жақтан келе жатқанда бір моланың басына жиналған көп қараны көреді. Келсе ол адам тобы екен. Ол адамдар осыдан бірнеше сағат бұрын ғана кенет өлген бір адамды көмгелі жатыр екен. Сұрастыра келгенде өлген қыз болып шығады. Ол күндіз бір асау аруананы сауамын деп бауырына келіп көнек қойған тізесін көтеріп, оң қолын нардың сол жақ артқы аяғынан орай бергенде, ол қызды қақ жүректен теуіп қалады. Қыз шалқасынан құлап, содан кейін есі кірмейді. Денесі суып, демалысы білінбейді. Ата - анасы зарлап, қызды «о дүниеге кетті» деп көр қаздырып, жаназа оқып, бейіт басына алып келіп көмгелі жатқаны осы болып шығады.

Құрманғазы түрмеде неше түрлі адамдармен кездесіп, «өлудің» неше алуан кезеңі болатынынан хабары бары есіне түседі. Ол әсіресе қазақ ауылында талып қалған не летаргілік ұйқыға (бірнеше тәулік ұйқыға кететін. – А.Ж.) кететін жайларды білмей, күтпей көме салудың барын біледі. Сондықтан жиналған топқа қарап:

– Бір - екі сағат тоқтай тұрыңыздар, мүмкін бұл қыз өлмеген болу керек, асығыстық дұрыс болмайды, – дейді.

Тұрғандар бұл сияқты бұрын - соңды естіпеген «сұмдыққа» сеніңкіремей бастарын шайқасады. Әсіресе, араларында тұрған молда:

– О кешеден бұ кешеге шейін өлген жанның қайта тірілгені жоқ, ондай сөз айтып күпір болмаңыз! – деп жолатпайды.

Құрманғазы ашуланып, молдаға:

– Сірә, молдеке, сен бірдеме алып қойып, соны қайта құсамын ба деп қорқып тұрған шығарсың. Амандық болып қыз тірілсе, сол бергенді қыздың садақасы деп сенен алмай-ақ қоялық! – деп, молданы тоқтатады. Қыздың ата - аналары:

– Алыс сапардан келе жатқан жолаушылар екен, көпті көрген адамдар шығар, аялдай тұрыңдаршы! – деп, көздерінің жасын тағы бір төгіп алады.

Осылай дін дәрісімен уланып қалған бастары «жұмыс істемей» көпшілік тоқырап тұрған кезінде кебін қозғалғандай болады. Құрманғазы жүгіріп барып жүрегін басып қарап, тыңдап:

– Шүйінші, жаны бар! – деп айқайлап жібереді. Өзі жанындағы торсығынан қыздың аузына сусын тамызады. Қыз біртіндеп дүниеге ене бастайды. Баяғы молда: «Астағфиралла, астағфиралла!» деп, топты айнала жүгіріп, ақыры ауылға қарай қаша жөнеледі. Басы Құрманғазы мен Көкбала болып, молданың жағдайына біраз күліп алады. Бұл кезде қыз да әлсіз түрде көзін ашып, аң - таң болып айналаға қарайды. Әке - шешесі «қорыққан мен қуанған бірдей» дегендей тағы біраз жылап «тостағандарын жуып» алады.

Қызды ауылға алып келіп, туысқандары үлкен той қылып, ат шаптырып, палуан түсіріп, бір жетідей мерекеледі. Бұл қызықтың бәріне қуанбаған тек баяғы молда болады. Ол көп күндер көргенінің өңі екенін де, түсі екенін де айыра алмай, арабшаны сүрелеп оқығаны болмаса, құранда не жазылғанын да білмейтін сорлы басы: «Лә иләһә иллала» деп, иманын айтумен ғана болады.

Қыздың әке - шешесі Құрманғазы мен Көкбаланы бірнеше күн қонақ етіп, қатты сыйлайды. Көптеген күй тыңдап, мәз болады. Кетерінде қыз Құрманғазыға:

– Сіз менің екінші әкем болдыңыз, сіздің арқаңызда мен екінші рет дүниеге келдім, өмір бойы сізді ұмытпаймын, – деп құшақтап, жылап жібереді. «Менің көзімдей көріп жүріңіз», – деп өзінің ең жақсы көретін Сарыат деген арғымағын Құрманғазыға жетелетіп жібереді.

– Айтушылар сол қыздың аты Назым екен дейді. Мына күй сол «Назым қыз» болып та аталатын еді дейді. Бір әңгімеде Құрманғазы қызды көміп кеткен бойда келіп, бейіттен бір дауыс шыққандай болып, жаңа салынған топырақты күшті қолымен қазып, қызды көрден алып шығып тірілтеді. Әрине, бұл сияқты аңызға айналған әңгіменің «бұтақтары» көп болады емес пе, оның бәрін бірдей келтіріп жатпадық.

«Назым» шағын ғана күй. Жалпы сарыны Құрманғазы почеркне келеді. Көңілді, орташа екпінді, лирикалық пландағы күй. Үнінде жылы шырай, жұмсақ леп бар. Диначша айтқанда «бір тартар» ғана күй.

Құрманғазы алпысыншы жылдардың ортасы ауғанша Жиделіде жүріп қалады. Оған себеп болған күйшінің Бапаспен достасуы болады. Уақытша советке қадірлі Бапас үндемесе де оның «төреден» шыққан туысы, «ақсүйектігі» Әубәкір сияқтылар бата алмайтын қорған болады. Бірақ Құрманғазының соңынан қалмайтын Әубәкір күйшінің тағы бір жақсы атты болғанын естіп, адамдарын жіберіп, бір түнде Сарыатты ұрлатып алдырады. Атын сұрап барған күйшіні Әубәкір сөгіп: «Саған жақсы ат неге керек. Әуелі ана құрым киіз жапқан үйіңді неге ағартып алмайсың, «Құрымбай мырза!» – деп кемітеді. Онымен қоймай қарсыласар ойы да жоқ, тып - тыныш тұрған Құрманғазыны қапылыста жігіттеріне ұстатып сілейтіп сабап, есін тандырып тастайды. Түн ортасында ғана көзін ашқан Құрманғазы, үсті - басы көкала қойдай болып үйіне келіп, қалай кегін алуды ойлайды. Әуелі бейбіт жолмен көрейін деп Құрманғазы Әубәкірдің сыйласы дегенмен Шыман төренің баласы Жәншаға барады. Құрманғазының ойынша Жәнша өткен оқиғаны есіне алмас, бұл жасы келіп, дәрежесі көтеріліп тұрған кезінде мейірімі түсер дейді. Бірақ Жәнша «сау күндегі әнге басып» Құрманғазыны балағаттап қуып жібереді. «Бай байға құяды» деген осы екен ғой деп Құрманғазы қайтып бара жатып, Шыман әулетінің жылқысынан іріктеп елу атты қуып кетеді. Бұхараның ашуынан қорқып қалған, көлеңкеде өскен «ақсүйектер» Құрманғазының соңынан батып қуа да алмайды. Бірақ «жараның аузына түз сеуіп қайтемін» деп Құрманғазы Шыман тобының аттарын ауылының қасына алып келіп қуып тастап, өзі біраз желпініп өшін алғандай болады. Кейін Әубәкірдің қойған аты «Құрымбай» есіне түсіп, «қанды ауыздан шыққан сөз екен, ізсіз қалмасын» деп өлең шығарады.

«Сұрасаң менің атым Құрымбайды,
Жайықтың суы маған жұрындайды.
Шыманның елу атын бір айдадым,
Құрымбай жай адамға ұрынбайды», – дейді. Құрманғазының бұл өлеңі халық арасына кең тарап кетеді.

Шыман әңгіме болған жерде осы өлең айтылмай қалмайды екен деседі.

Әубәкір досы Жә順шаны бір тізе бүктірген күйшінің бұл ісіне қатты ыза болады. Құрманғазыны қалай да тыныш жүргізбеуге уәде береді. Өзінің пікірлесі бір старшынмен бірігіп, «Құрманғазы қоғамға қауіпті адам» деп сол кездің жек көрген адамына қолданатын қаруы – «бейбіт үкім» («Мирный приговор») жасап, күйшіні Үркітке айдататын (Иркутск) болады. Оны естіген Құрманғазы тағы амалсыз тасаланады. Әубәкір жиырма старшынға «боплық» шашып (құлақтандыру жайып мәнісінде. – А.Ж.), Құрманғазыны табылса ұстау керегін білдіреді. Бірақ старшын біткеннің бәрі де «Құрманғазы біздің қарауымызда жоқ» деп хабар береді. Олардың ішінде орта дистанцияның депутаты Бердиев, Бекболат Үстібаев, Жантілесов, Наурызалин тағы басқалардың аттары аталады.

Күндердің күнінде Әубәкір Құрманғазыны ұстатып айдатады.

Күйшіні Саратовқа шейін жай арбаға мінгізіп алып келеді. Арбаға жеккен Бозшолақтың еріксіздік жағдайын тақырып етіп алып Құрманғазы күй шығарады. Күйдің аты «Бозшолақ атты боқ дүние» болады. Кейін күй «Бозшолақ» атанып кетеді. Құрманғазы бұл күйде Бозшолақтың жүрісінен бастап, өзінің еріксіздік халін суреттейді. Бірақ тағы да күйде уайым кейпі болмайды. Қайта «басқа түскенді көріп алармын» деген сияқты қайрат лебі бар, әлі де мойымағандығы, алдынан әлі де үміт күте түсетіні сезіледі.

Бір айта кететін жағдай – архив деректері бойынша Құрманғазы 1866 жылы Орал түрмесіне қайта жабылады. Одан бір жыл өткеннен кейін босанып шығады. Ол деректер бойынша Құрманғазының қасында тағы бір адам болады. Сондықтан күйшінің Үркітке айдалуы жөніндегі деректер тек ауызша әңгімелерге сүйеніп алынғанын ескерткіміз келеді. Мүмкін архивтерден жылдар өте Үркіт айдауы жөнінде де деректер шығып қалар. Кім білген, А.Затаевичтің «Құрманғазы түрмеге көп түсті» дегенінің кейін документтік айғағы табылар. Ауызша екенін айта отыра біз қолдағы бар әңгімені жариялауды мақұл деп таптық.

Құрманғазының өмірбаянын айта қалғандай толықтырып, күйшіге жабылған күйенің көбін желге ұшырған күшті деректің бірі – орыстың жазушысы, белгілі кобзарь Тарас Шевченконың досы Н.Савичевтің жазғаны осы бір кезеңде болатын. «Орал Әскері Ведомостерінің» 1868 жылғы сентябрьде шыққан номерінде Құрманғазы мен Н.Савичевтің Үлкен Өзен бойында, Мұқыр форпостында, Бородин деген казак - орыстың үйінде кездескені жөнінде жазылады. Бородин өзі қазақша судай, оның үстіне домбыраны да жақсы тартады, екеуміздің арамызда тілмаш болды дейді Н.Савичев (...).

Құрманғазы Үркіт түрмесінде біраз уақыт жатып қалады. Бұрын әлденеше рет қашып кеткені жазулы болғаннан ба, күйшіні мұнда тіпті қатты ұстайды. Басқасын былай қойғанда, оның не істеп отырғаны үнемі аңдулы болады. Терезеден де, есіктен де сығалап қарап, мінез - құлқының бәрі қарауылшылардың алақанында болады. Құрманғазы надзирательдің біреуі алып келіп берген ескі орыс домбырасын домбыраға икемдеп алып, іші пысып тағы күй шертеді. Өзін күндіз - түні терезеден-есіктен аңдыған адамдардың мінезіне арнап "Терезеден - есіктен" деген күй шығарады. Құрманғазының домбыра тартысы тұтқындарға ұнайды. Бәрі жабылып түрме бастығымен сөйлесіп, Құрманғазының домбыра тартуына тыйым салуды тоқтатуға ұлықсат алады. Осының бәріне жәрдемдескен Сергей деген надзиратель болады. Ол Құрманғазының өмірбаянын сұрап, күйшінің шатпақтап айтқанымен шет жағасын болса да түсінеді. Сергейдің іш тартқаны бірден Құрманғазыға сезіледі. Сол күннен бастап Құрманғазы Сергейден сырын жасырмайды. Бір күні батылы жетіп, Сергейге өзінің қашуды ойлап жүргенін айтып, одан ақыл сұрайды. Даладан жұмыс істеп кешеуілдеп қайтып келе жатқанда Сергей Құрманғазыны есебін тауып кейінірек қалдырып, қашырып жібереді. Әбден алыстасын деп, оның жоқ екенін де бірден айтпай, кейін барып білген болады. Сергей күні бұрын Құрманғазыға оның қалай қарап кетуі керек екенін, қай жерде тасалануы қажеттігін айтып, сілтеу беріп қояды. Өзінің бір досының үйіне бір - екі күн сақтап, ізі суығасын, Сергей Құрманғазыны тиісті бағытына қарай шығарып салады. Кетер алдында Құрманғазыға "Терезеден-есіктен" деген күйін және бірнеше орыс әндері мен билерін тартқызады. Басқадан оқшау тұрмасын деп, Құрманғазының тұтқындық киімін өртеп жіберіп, оған өзінің аз киімінен бөліп киім береді.

Осы сапар Құрманғазы Ертісті кесіп өтіп, Сарыарқаның шетін басып, одан солға қарай иіліп, Шудың бойын қуалап, ақбас Алатауды көріп, Сырды төмен ағып, Жем-Сағыздың бойымен Жайықтан келіп өтеді. Күндіз - түн демей суыт жүріп отырып, Жиделіге келеді.

Құрманғазыны тағы ауыр оқиға күтіп алады. Жалғыз баласы Қази қатты ауырып жатыр екен. Бұл жағдай күйшінің жанын қозғайды. Баланың уайымымен үйінде астың жоғын, тұрмысының қиындығын да елемейді. Бірақ Құрманғазының тілегі болып, Қази көп уақыт төсек тартып жатып, әйтеуір беті бермен қарайды. Әбден арықтаған балаға енді тез оңалып кету үшін жақсы тамақ керек болады. Оның үстіне көп уақыттан бері күйшісін сағынған ел адамдары, достары ағылып келе береді. Баласына да, келген - кеткен қонақтарына да Құрманғазы тамақ, қонақасы тауып бере алмайды. Өйткені Алқа мен Байғазының жиған - терген қара - құрасын баяғы Әуесті қуғанда Құрманғазының мініп кеткен екі атының иесі, бай сыпырып алады. Сөйтіп, күйшінің үй іші тек өлместің күні болып қана күнелтіп отырады. Басқасынан бұрын Құрманғазыға қонақтарын, достарын жайлай алмағаны батады. Пәлен жасқа келіп, ақ - қараны, өмірдің не бір соқпағын да, тоқпағын да көріп қаншама ыссы - суыққа көбісті болғанымен, мына бір жағдай күйшінің жанын қаттырақ тербетеді. Қонақтары кеткесін, Қазидың қасында жайлап, ыңырсып:

«Сұрасаң менің атым Құрманғазы,
Құтқармас, қашса қоян құмнан тазы.
Үйіңе досың келіп құр аттанар,
Қайтейін, кедейшілік малдың азы.
Күреңнің тобығынан тарттым таңба,
Бай менен бас имедім биге, ханға.
Арықтап сары аурудан тұрғанында,
Ас тауып бере алмадым Қазижанға.
Айтайын, айт дегенде өлеңімді,
Білемін бір күн барып өлерімді.
О да бір маған берген бақыт шығар,
Кетейін жайып жұртқа өнерімді.
Құрекең ұшқан құсқа мылтық атқан,
Жігітке жарасайды үйде жатқан,
Кешегі буырқанған кезеңімде,
Байларды қабан едім зар жылатқан»,

– деп, домбырасына қосылып әндетеді. Бұл ән ел арасында «Қазижан» атанып кеткен. Әннің мелодиялық құрылысы «Аш бөріден» мүлде басқа. Көп ел кезіп, жер көріп, орыс музыкасының үнімен де танысқан күйші, бұл әнде басқа, ол өренің ән қорында кездеспейтін жаңалықтар енгізген. Қайырмасының бір жері ғана Қазақстанның батысының ән сарынына келгені болмаса, әннің негізгі «кеудесі» (запев) қазақ музыкасының үндік құрылысынан шығып кетеді. Тіпті, арасы сондай алыс болғанымен Абайдың ән творчествосындағы дәстүрінің кейіптері көрінеді.

Жетпісінші жылдардың аяғы жақындайды. Бұл кезде бұрынғы Құрманғазының соңына түсіп жүргендердің бірқатары өледі, біреулері «енді Құрманғазы осы жолдан келер деймісің» деп күдерлерін үзіп, жайбарақаттанып қалады. Осындай жағдайлардың нәтижесінде Құрманғазы кәдімгідей тыныштық дәрежеге енді шындап енгендей болады. Үй іші де тынышталып, жадыраңқы өмірге жаңа енгендей, уһ деп демдерін алғандай болады. Қазидың дерті де әбден кетіп, айығып, әке - шешесін қуантады. Өмір бойы бұл үйдің төбесін бүркеген бұлт ыдырап, күн көзі көріне бастағандай сезім үй іші адамдарының бәрінің де басында болады.

Осындай жайма - шуақ күнде кенет тағы дауыл тұрып, Сағырбайдың қараша үйін тағы қобалжытады. Бір старшын Құрманғазыға ойда жоқта бір қағаз алып келеді. Ол қағаз Астрахань генерал - губернаторының кеңсесінің Құрманғазыны шақыртқан қағазы болады. Повестканы алып, бармай қалуға қорыққан кісідей болармын деп, Құрманғазы тағы жолға жиналады. Кетерінде қолына әдетінше домбырасын алып, күй тартады. Тыңдаушылардың сұрауына Құрманғазы: «Бұл күйдің аты «Пәбескі» («Повестка») болсын» дейді.

Халық арасындағы әңгімелер бойынша Құрманғазыны генерал - губернатор жауып тастайды. Түрмеде күйші қалмақтың батыры Саранжаппен танысады. Саранжап өзінің ру басыларына бір нәрседен «жазып» қалып, оны осы араға алып келген екен. Екеуі ақылдасып, көп ұзамай есебін тауып, Астрахань түрмесінен қашып кетеді. Олар Астраханнан елу километр жердегі Ерғали Ещанов деген адамның үйіне келіп паналап, екі айдай жатады. Ерғали аздап оқығаны бар, орысша білетін, көзқарақты адам екен. Кәсібі – балық өндірісінде подрядчик болып істеу екен. Өзі дарынды домбырашы Ерғали Құрманғазыны бұрыннан сырттай-ақ ұстаз ететін. Бақытсыздық жағдаймен үйіне келсе де ол Құрманғазыны әкесіндей күтеді. Көптеген, осы бір кезеңде шыққан күйлерін үйренеді. Саранжап та күйшімен бірге болып, аздап тынышқасын еліне кететінін айтады. Құрманғазы сол арада: «Мынау саған арнап шығарған күйім еді, екеуіміздің бірге болғанымыздың ескертуі болсын», – деп, бір күй тартады. Ел арасында ол күй «Саранжап» атанып кетеді.

«Саранжап» арнаған адресінен адаспаған күй. Құрманғазының басқа күйлеріне тіпті соқпайды. Ырғағында бидің элементтері анық көрінеді. Күйдің буыннан буынға көшкен жерде кейпінің кейде өзгеріп кетуі, екпінінің бір түрлі жүрдек келуі, мелодиялық құрылысында қазақ күйлеріне ұқсамайтын, тура келмесе де қалмаққа еліктеген кезеңдерінің кездесуі – Құрманғазының көп елдің музыкалық дәстүрімен танысқанын, қаншама айдауда, қамауда жүрсе де өмірінің барлық мәні, мақсаты болған – музыканы бір минут та есінен кетірмегені, күйлерінің тіл байлығын көбейте бергені көрініп тұр.

Құрманғазы енді ойланып - толғанып, Ерғалидың үйінен еліне кетіп қалуды дұрыс көрмейді. Өйткені, қолы ұзын генерал - губернатор тағы ұстап жаппасына кім сенеді? Ерғалидың қосып берген кісісімен Астраханьға елеусіз болып қайта барып, Мақаш Бекмұхаммедов деген правительді іздеп тауып алады. Мақаш Құрманғазыны сырттай біледі екен, құрметпен күтеді. Біраз үй иесінің сұрауынша күй тартқасын Құрманғазы өзінің жайын термелеп, өлеңмен баяндайды:

(Жалғасы бар).

ЕҢБЕК АДАМЫ

ҰЛАҒАТТЫ ҰСТАЗ

Ұстаз - адамдықтың диқаншысы. Адам тәрбиелеудің, жеке тұлғаны қалыптастырудың бағбаны. Кіршіксіз, пәк сезімді жас ұрпақты арман жолына жетелейтін де, білімнің қия шыңына көтеретін де ұстаз. «Ұстазы жақсының – ұстамы жақсы», - деп ғажайып дүниенің сырын ашқан, өмірдің қыр - сырын меңгеретін де ұлық тұлғалар. Ендеше, ұстаз білімнің отын жағып, бал - шырын нәрін шәкірт бойына сіңірудің әдіс - тәсілдерін жетік меңгерген мұғалім болу - адам бойындағы ұлы қасиет.

Тұла бойында тұлпардай тулаған дарынын қамшылай түсіп, жаңа шыңға көтерілем деген бала әркез өмірден өзінің шынайы орынын табатыны хақ. Әйтсе де, тал бойына біткен талантын барлығы байқап, көрсете білмейтіні де бар. Тұтанайын деп тұрған жас шоқты үрлеп, лап еткізіп жандыратын жандар да кездеседі өмірде. Олар - өмірдің асуларынан асып, тұңғиығын сүзіп, адамгершілік пен намысты, мейірімділік пен адалдықты тең ұстаған жүректі жандар. Ол жандарды біз «ұстаз» - дейміз.

Міне, осындай ұлы қасиетті бойына сіңірген, біздің бойымызға сіңірген ұлы тұлға, ұлағатты ұстаз – Ақсу ауданының «Құрметті азаматы», «Білім беру ісінің үздігі», зейнеткер - ұстаз Нұркүміс Әміренова атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кабинетінің ашылу салтанатының да куәсі болдық.

Әбу Насыр Әл - Фараби бабамыз: «Адамға ең бірінші білім емес, рухани тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім - адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі», - депті. Міне, осы сөздің дәлелін Нұркүміс апайымыздың шәкірттерінен байқадық. Мен өзім де Нұркүміс апайдың шәкіртімін. Қаракемер орта мектебінде жақын аралықта екі кабинеттің ашылу салтанаты болды. Оның бірі өткен аптада Ұлы Отан соғысы ардагері Иманғали атамыздың құрметіне ашылған алғашқы әскери дайындық кабинеті болса, екіншісі міне осы қуанышпен айтып отырған Нұркүміс апайымыздың атына берілген қазақ тілі кабинеті.

Екі шараның да форматы бірдей, алайда екеуінің бір айырмашылығы мектеп директоры Ерғали Әбішұлы бірінші шарада оқу орнының басшысы ретінде сөз сөйлеп, жиынды қорытындыласа, екінші шарада бізбен бірге шәкірт ретінде сөз сөйлеуі болды. Бұл дегеніміз кішіліктің, кісіліктің белгісі деп түсіндік, Нұркүміс апайға деген құрмет деп білдік. Тіпті ауданнан келген басшылар ретінде сөз кезегін алғашқы болып алған аудандық мәслихат төрағасы Сүлейменов Бейбіт Жаңылысұлы да Нұркүміс апайдың алдында шәкірті болып сөйлегені апайымыздың дұрыс берген тәрбиесі екенін сездік.

Ендеше, Нұркүміс апайымыз жайлы азырақ сыр айтып алып, әңгімемізді ары қарай жалғайық.

Әміренова Нұркүміс 1945 жылы сәуір айының 2 жұлдызында Талдықорған облысы, Ақсу ауданы, Ойтоған ауылында дүниеге келген.

1981 жылы Қаракемер орта мектебіне директорлыққа тағайындалып, аталған білім ордасында 22 жыл басшылық қызметте болды. Москвада өткен мұғалімдердің Бүкілодақтық ІІІ съезіне Ақсу ауданынан делегат болып қатысты. Қазақстан Республикасының «Білім беру ісінің үздігі», Ақсу ауданының «Құрметті азаматы».

«Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға» деп ұлы Абай айтып кеткендей білімді де, білгір шәкірт тәрбиелеу ұстаздан басталары сөзсіз. Ұстаз - киелі ұғым. Осы ұлағатты сөздің астарында білімділік те, ақылдылық та, мейірімділік те, зерделік те жатқан жоқ па?

- ҰЛЫ ТҰЛҒА

Кабинеттің ашылу салтанатында сөз сөйлеген барлық шара қонақтары Нұркүміс апайымыздың бойындағы осы қасиеттерді жарыса айтты.

Иә, жүректің батырлығын да, сезімнің ақылдылығын да, мінездің жайлылығын да, білімнің байлығын да топтастырып, бір арнаға тоғыстырған ұлағатты ұстаз туралы айтылған сөздердің барлығы да жарасымды шығып жатты.

«Жақсы ұяда балапандар биікке ұшады», - деп атам қазақ қалай тауып айтқан. Нұркүміс апайдың әр күні, жеткен жетістігі, шыққан биігі – бір Алланың бұйрығы, ата-ана, ағайынның ақ тілеуі, әріптестерінің қолдауы.

Келесі кезекпенен сөз кезегін алған өсіп – өнген әулеттің, ел – жұртының үлкендері Балташ ата, Жемісбек аға, Төпек ата және сіңлісі әрі шәкірті Гүлшат апайымыз кабинетке экранды тақта сыйлап, өлең жолдарын арнады:

Жақсы істерге дәнекер
жаны асыл,
Анам тілі, қазақ тілге жанашыр.
Ұстазға тән ұстамдылық
бойында,
Нүкеш апайым, іскерлікпен
дара шың.
Еңбек жолын «Қызылтаңнан»
бастаған,
Еңбекқорды, білімдіні жақтаған.
Басшылықпен өнеге болған
өзгеге,
Апайым, сенің есіміңмен
мақтанам.
Ізіне ерген шәкіртіңе - данасың,
Көбейттіңіз білікті ұстаз
қарасын.
Келешегі ұрпақтың
толғандырып,

Жетелей білдің әр қазақтың баласын – деген ниеттерін білдірсе, осы топтағы шежіреші, тарихшы, өлкетанушы Жемісбек Толымбеков әдеттегідей әңгімесін әріден бастап, Нұркүміс апайдың әке – шешесі, ата – бабасынан бастап сөз қозғады. Әкесі 100 жасаған абыз екенін айтып, апайымызға да сондай бақытты ғұмыр тіледі.

«Баталы ұлға бақ қонар», - деп барлық жақсылық атаулының түп - тамырын батамен ұштастырып келген текті елдің ұрпағымыз – деген кеш жүргізушісі Тайыр Жолдыбаев шаңырақтың отағасы, Нұркүміс апайымыздың жан серігі Серік атамыздан бата алды.

Бауырлары Болат аға, Күнсұлу апай, сіңлісі Алматай және ауыл басшысы ретінде шәкірті Аслан, т.б. қонақтар ақ тілектерін ақтарып, қуанышпен бөлісті.

Оқушылары – бүгінде аудан өнерпаздарының қатарында жүрген Елдос Қалиев, Айзере Алимұрат, т.б. шәкірттері әнмен шашу шашты.

«Ұстазды алтын діңгекке теңер едім», - деп ұлы педагог Ыбырай Алтынсарин айтқандай, ұстаз жолы - қиыншылығы мен рахаты бір басқа жетерлік мамандық атаулының ұлысы. Білім беру кеңістігінде тәжірбиелі де білімді, өз мамандығының хас шебері болған, ұзақ жылдар бойы ұстаздықтың ұлы жолында өзінің айшықты еңбегімен дараланған Нұркүміс Әмірекызы өз сөзінде мектеп ұжымына, шараны ұйымдастырушыларға, демеушілерге, шәкірттері мен туған – туыстарына алғысын білдіріп, сый – сияпат жасап, бала кезде дәрігер болуды армандап едім, алайда, біздің отбасы ұстаздар династиясы болған соң осы жолды таңдап кеттім. Бірақ құдіретті ұстаздық жолды таңдағаныма ешқандай өкінбеймін. Қайта бақыттымын, – деп барлық шәкірттеріне рахметін айтты.

Соңында кабинеттің лентасы қиылып, кабинетке кіріп, шашу шашылды.

Ләззат ҚАСЫМБЕКОВА,
шәкірті.

Сыбайлас жемқорлық – заман ағысымен бірге өсіп - өркендеп, мол қаражат пен қоғамдық бәсекелістік пайда болған жерлерде тамырын жайып, бүгінге дейін жойылмай отырған ауыр кесел. Бұл дерт дамыған елдерге де, біздің мемлекетімізге де зор қауіп төндіріп отыр.

Сыбайлас жемқорлықпен пәрменді күресу үшін халықтың құқықтық сауатсыздығын жоятын, құқықты түсіндіру жұмысының деңгейі мен сапасын арттыру керектігінің маңызы зор. Халық өздерінің құқықтарын, өздеріне қарсы қандай да бір құқыққа қайшы іс - әрекет жасалған жағдайда қандай іс - қимыл қолдану керектігінің нақты жолдарын толық білулері қажет.

Конституциялық тәртіпті қорғау, сыбайлас жемқорлықпен күрес аясында тиімді, бірыңғай жалпы мемлекеттік саясат жүргізу, мемлекет пен азаматтардың өмір сүруінің барлық салаларында сыбайлас жемқорлық пен оның көріністері деңгейін төмендету, қоғамның мемлекетке және оның институттарына сенімін нығайту бүгінгі күндегі басты мақсат болып табылады.

Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңы талабының аясында жемқорлыққа қарсы іс - әрекеттер әр салада жүзеге асырылуда. Әсіресе, халық параңорлық дертімен жиі бетпе - бет келеді. Сондықтан кез - келген ортада пара беру мен пара алудың жолын кесуде қоғам болып белсенділік танытуымыз керек.

Д.КИРГАБАКОВ,
Ақсу ауданының Қорғаныс істері жөніндегі бөлім бастығы, майор.

● ***МАМАН КЕҢЕСІ***

ЭХИНОКОККОЗ

(Жылауық құрты)

Эхинококк (Жылауық құрт) – ерте уақыттан белгілі аурулардың бірі 1833 жылы ғалым Зибольд ауруды өршітетін ішек құртының құрылысын микроскоп арқылы байқап, оның адам мен мал денесіне қандай зақым келтіретіндігін дәлелдеді.

Бұл ғалымның айтуы бойынша эхинококк ауруының өзіне тән ішек құрты бар, оның ұзындығы 2-6 мм.

Ішек құртының денесінде ұсақ жұмыртқалары өсіп өніп жатады.

Эхинококктің ұрықтары ит, қасқыр, түлкі, тағы басқа аңдардың қиымен бірге ашық алаңға шығып қалады.

Эхинококкпен ауырып жүрген аңдар, ит адам, мал ішетін суды, ластайды.

Эхинококктың жұмыртқалары суда 12 күн, ал «0» градус температурада 116 күнге дейін өмір сүре алады.

Эхинококк ауруының ішек құрты адамға көбінесе ит арқылы тарайды, иттің ішегінде өмір сүреді, жұмыртқалары немесе оның мүшелері нәжіспен бөлініп сыртқа шығады.Сөйтіп топырақты, ішетін ауыз суды, шөпті, жайылымды және жұғысқан бөлмені, ыдыстарды ластайды.

Оған басты себеп, жоғарыда адам және үй жануарлары эхинококктың онкосферасын (жұмыртқасын) ішіне жұтып алады, осыдан кейін жаңағы ұрығы өзінің сыртқы қабығынан арылып ұлтабардың қан тамырлары арқылы денеге тарайды. Эхинококк кистасы шар тәрізді дененің ішінде түссіз сұйықтық және ұсақ құм тәрізді эхинококкоз қоздырғыштары. Эхинококкпен көбінесе бауыр, өкпе ауырады(соңғы уақытта басқада түрлері кездесуде) ең жиі кездесетіні бауыр эхинококкозы. Эхинококкпен ауырған адам көп уақыт бойы жұмысқа жарамай мүгедек болады, ал операция жасатпай, дер кезінде емдетпей жүре берсе қайғылы жағдайға душар болады. Осы аурумен ауырған малды сойғанда жарақаттанған мүшелері, өкпе-бауырын далаға иттерге тастайды.Оны жеген ит арқылы ауру адамға, басқа малдарға тарайды.

Эхинококк ауруының екі түрі бар, бірінші түрін гидатидозный эхинококк (жылауық құрты), екінші түрі альвеококкоз деп аталады.

Эхинококк ауруы бастапқыда ешқандай белгі бермейді.Тек эхинококктың кистасы (жылауығы) үлкейгенде, бауырда ісік пайда болады. Ауырған адамның денесінің температурасы 38-39 гр, бауыры сыздап ауырады. Ал эхинококктың өкпеден болатын түрімен ауырған адам жөтеліп, кейде қан аралас қақырық түкіреді. Эхинококкоз қоздырғышы барлық іш құрылысқа жайылып және одан әрі асқынуы мүмкін. Эхинококкоз мәселесі, медициналық мекемесінің ғана емес, ветеринарлық мекемесіне де тікелей қатысты.

1. Алдымен иесіз қаңғырып жүрген бұралқы иттерді құртып отыру керек.

2. Шаруашылыққа керек иттер мен жеке меншіктегі иттерді уақытымен дәрігерлік тексерістен өткізіп, жиі-жиі дегельминтизация жасап отыру керек.

3. Малды күні бұрын дайындалған арнаулы орынға қасап жасайтын жерге сойып, оның эхинококк ауруымен жарақаттанған өкпе, бауыр тағы басқаларын итке тастамай құрту керек.

4. Мал шаруашылығында жұмыс істеп жүрген шопандар, бақташылар, тері тірсек жинайтын, жүн өңдеу фабрикасының жұмысшылары, мал дәрігерлері жылына екі рет дәрігерлік тексеруден өтуі керек.

5. Ал эхинококктан сақтанудың бірден бір жолы жеке бастың жанұяның ұқыптылығына байланысты. Кейбір адамдар балалар итті сылап сипап сүйіп, одан кейін қолын жумай тамақ ішеді.

Осы жоғарыда айтылған шараларды бұлжытпай орындаса ғана эхинококк ауруы таралмайды.

А.СЕҢКІБАЕВА,
аудандық Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының маманы.

АҚСУ АУДАНДЫҚ МӘСЛИХАТТЫҢ ШЕШІМІ

ЖОБА

Ақсу аудандық мәслихатының 2023 жылғы 13 желтоқсандағы «Ақсу ауданының әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидаларын бекіту туралы» №19-85 шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Ақсу аудандық мәслихаты **ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:**

1. Ақсу аудандық мәслихатының 2023 жылғы 13 желтоқсандағы «Ақсу ауданының әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидаларын бекіту туралы» №19-85 шешіміне (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №190304 болып тіркелген) келесі өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

көрсетілген шешіммен бекітілген Ақсу ауданының әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидаларында:

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Осы Қағидаларда пайдаланылатын негізгі терминдер мен ұғымдар:

1) «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» (бұдан әрі - мемлекеттік корпорация) – Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік қызметтер көрсету, мемлекеттік қызметтер көрсетуге өтініштерді қабылдау және олардың нәтижелерін көрсетілетін қызметті алушыға беру жөніндегі жұмысты «бір терезе» қағидаты бойынша ұйымдастыру, мемлекеттік қызметтерді электрондық нысанда көрсетуді қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған заңды тұлға;

2) арнайы комиссия – мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек алуға үміткер адамның (отбасының) өтінішін қарау бойынша Жетісу облысы Ақсу ауданы (облыстық маңызы бар қала) әкімінің шешімімен құрылатын комиссия;

3) әлеуметтік көмек – жергілікті атқарушы орган (бұдан әрі – ЖАО) мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына (бұдан әрі – алушылар), сондай-ақ атаулы күндер мен мереке күндеріне орай ақшалай немесе заттай нысанда көрсететін көмек;

4) әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган – Жетісу облысы Ақсу ауданының әлеуметтік көмек көрсетуді жүзеге асыратын жергілікті атқарушы органы;

5) әлеуметтік көмек төлеу жөніндегі уәкілетті ұйым – екінші деңгейдегі банктер, банк операцияларының тиісті түрлеріне қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның лицензиясы бар ұйымдар, «Қазпошта» акционерлік қоғамының аумақтық бөлімшелері;

6) ең төмен күнкөріс деңгейі – «Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросының Жетісу облысы бойынша департаменті» республикалық мемлекеттік мекемесі есептейтін шамасы бойынша ең төменгі тұтыну себетінің құнына тең, бір адамға шаққандағы ең төмен ақшалай кіріс;

7) жан басына шаққандағы орташа кіріс – отбасының бір айдағы жиынтық кірісінің отбасының әрбір мүшесіне тура келетін үлесі;

8) мереке күндері – Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мереке күндері;

9) мерекелік күндер (бұдан әрі – атаулы күндер) – Қазақстан Республикасының кәсіптік және өзге де мерекелері;

10) уәкілетті мемлекеттік орган – Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес халықты әлеуметтік қорғау саласындағы басшылықты және салааралық үйлестіруді, Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорының қызметін реттеуді, бақылау функцияларын жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

11) учаскелік комиссия – атаулы әлеуметтік көмек алуға өтініш жасаған тұлғалардың (отбасылардың) материалдық жағдайын зерттеп-қарау үшін тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктер әкімдерінің шешімімен құрылатын арнаулы комиссия;

12) шекті мөлшер – әлеуметтік көмектің бекітілген ең жоғары мөлшері;

13) цифрлық құжаттар сервисі – «электрондық үкімет» ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымының операторға бекітіп берілген және ақпараттандыру объектілерінен алынған мәліметтер негізінде қалыптастырылған электрондық түрдегі құжаттарды көрсетуге және пайдалануға арналған объектісі;

14) «электрондық үкімет» веб-порталы (бұдан әрі – портал) – нормативтік құқықтық базаны қоса алғанда, барлық шоғырландырылған үкіметтік ақпаратқа және электрондық нысанда көрсетілетін мемлекеттік және өзге де қызметтерге қол жеткізудің «ортақ терезесі» дегенді білдіретін ақпараттандыру объектісі;

15) электрондық цифрлық қолтаңба (бұдан әрі – ЭЦҚ) – электрондық цифрлық қолтаңба құралдарымен жасалған және электрондық құжаттың анықтығын, оның тиесілігін және мазмұнының өзгермейтіндігін растайтын электрондық цифрлық нышандар жиынтығы.»;

6-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«6. Азаматтарды мұқтаждар санатына жатқызу үшін мыналар негіз болады:

1) дүлей апат салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келуі;

2) өрт салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келуі;

3) әлеуметтік маңызы бар аурудың болуы;

4) жергілікті өкілді органдар ең төмен күнкөріс деңгейіне еселік қатынаста белгілеген шектен аспайтын жан басына шаққандағы орташа табыстың болуы;

5) жетімдік, ата-ана қамқорлығының болмауы;

6) жасының егде тартуына байланысты өзіне-өзі күтім жасай алмауы;

7) бас бостандығынан айыру орындарынан босатылуы, пробация қызметінің есебінде болуы.

Дүлей апат немесе өрт салдарынан мүлкіне залал келген болса, әлеуметтік көмек залал келген мүлік орналасқан жер бойынша меншік иесінің тіркелген жеріне қарамастан көрсетіледі.

Әлеуметтік көмек көрсету және (немесе) адамның (отбасының) материалдық-тұрмыстық жағдайын зерттеп-қарау үшін жоғарыда көрсетілген негіздер бойынша көмек түрлерінің тізбесін жергілікті өкілді органдар бекітеді.

Арнайы комиссиялар әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытынды шығарған кезде жергілікті өкілді органдар бекіткен азаматтарды мұқтаждар санатына жатқызу негіздерінің тізбесін басшылыққа алады.»;

7-тармақтың 11) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«11) мүгедектігі бар балалардың заңды өкілдеріне және бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдармен еріп жүретін адамдарға санаторийлік-курорттық емдеуге жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алынбай, бір рет санаторийлік-курорттық емдеу құнын өтеу ретінде ұсынылатын кепілдік берілген соманың 70 (жетпіс) пайызы мөлшерінде;»;

10, 11 және 12-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«10. Мереке күндері мен атаулы күндерге орай әлеуметтік көмек алушылардың өтініштері талап етілмей көрсетіледі.

Әлеуметтік көмекті алушылардың санаттарын ЖАО айқындайды.

Әлеуметтік көмекті алушылардың тізімдері мемлекеттік корпорацияға не өзге ұйымдарға сұрау салу негізінде не уәкілетті мемлекеттік органның ақпараттық жүйелерінен электрондық түрде қалыптастырылады.

11. Мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына берілетін әлеуметтік көмекті алу үшін өтініш беруші өзінің немесе отбасының атынан (немесе өкілі, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 167-бабына сәйкес берілген сенімхат бойынша) жергілікті әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға немесе кент, ауыл, ауылдық округ әкіміне немесе мемлекеттік корпорацияға Үлгілік қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша жазбаша өтінішпен немесе Үлгілік қағидаларына 1-1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша порталға электрондық түрдегі өтінішпен жүгінеді.

Жазбаша өтініш берген кезде құжаттарды қабылдайтын маман «электрондық үкімет» шлюзі арқылы мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың тиісті ақпараттық жүйелеріне (бұдан әрі – АЖ) Үлгілік қағидаларына 1-2-қосымшаға сәйкес нысанда сұрау салу қалыптастырады.

АЖ-да мәліметтер сәйкес келмеген (болмаған) кезде өтініш беруші өтінішке мынадай құжаттарды қоса береді:

1) жеке басын куәландыратын құжат не цифрлық құжаттар сервисінен алынған электрондық құжат (жеке басты сәйкестендіру үшін);

2) адамның (отбасы мүшелерінің) табысы туралы мәліметтер (адамның (отбасы мүшелерінің) табысына қарамай тағайындалатын әлеуметтік көмекті алу үшін адамның (отбасы мүшелерінің) табысы туралы мәліметтер ұсынылмайды);

3) мұқтаждар санатына жатқызу негіздерінің болу фактісін растайтын төменде көрсетілген құжаттардың бірі:

дүлей апат салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келу фактісін растайтын құжат;

өрт салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келу фактісін растайтын құжат;

әлеуметтік маңызы бар аурудың болу фактісін растайтын құжат;

жетімдік, ата-ана қамқорлығының болмау фактісін растайтын құжат;

жасының егде тартуына байланысты өзіне-өзі күтім жасай алмау фактісін растайтын құжат;

бас бостандығынан айыру орындарынан босатылу, пробация қызметінің есебінде болу фактісін растайтын құжат.

Салыстырып тексеру үшін құжаттардың төлнұсқалары және көшірмелері ұсынылады. Салыстырып тексерілгеннен кейін құжаттардың төлнұсқасы өтініш берушіге қайтарылады.

Өтініш беруші толық емес құжаттар топтамасын және (немесе) қолданылу мерзімі өткен құжаттарды ұсынған кезде Үлгілік қағидаларына 1-3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша әлеуметтік көмек көрсетуге өтінішті қабылдаудан бас тарту туралы қолхат беріледі.

Өтініш беруші әлеуметтік көмекке портал арқылы электронды түрде жүгінген кезде мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың АЖ-на қажетті мәліметтерді алу үшін өтініш берушінің өзі сұрау салады.

РЕШЕНИЕ АКСУСКОГО РАЙОННОГО МАСЛИХАТА

ПРОЕКТ

О внесении изменений и дополнений в решение Аксуского районного маслихата от 13 декабря 2023 года №19-85 «Об утверждении правил оказания социальной помощи, установления ее размеров и определения перечня отдельных категорий нуждающихся граждан Аксуского района»

Аксуский районный маслихат **РЕШИЛ:**

1. Внести в решение Аксуского районного маслихата от 13 декабря 2023 года №19-85 «Об утверждении правил оказания социальной помощи, установления ее размеров и определения перечня отдельных категорий нуждающихся граждан Аксуского района» (зарегистрировано в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под №190304) следующие изменения и дополнения:

в Правилах оказания социальной помощи, установления ее размеров и определения перечня отдельных категорий нуждающихся граждан Аксуского района, утвержденных указанным решением:

пункт 2 изложить в следующей редакции:

«2. Основные термины и понятия, которые используются в настоящих Правилах:

1) Государственная корпорация «Правительство для граждан» (далее – Государственная корпорация) – юридическое лицо, созданное по решению Правительства Республики Казахстан для оказания государственных услуг в соответствии с законодательством Республики Казахстан, организации работы по приему заявлений на оказание государственных услуг и выдаче их результатов услугополучателю по принципу «одного окна», обеспечения оказания государственных услуг в электронной форме;

2) специальная комиссия – комиссия, создаваемая решением акима Аксуского района области Жетісу, по рассмотрению заявления лица (семьи), претендующего на оказание социальной помощи отдельным категориям нуждающихся граждан;

3) социальная помощь – помощь, предоставляемая местным исполнительным органом (МИО) в денежной или натуральной форме отдельным категориям нуждающихся граждан (далее – получатели), а также к праздничным дням и памятным датам;

4) уполномоченный орган по оказанию социальной помощи – местный исполнительный орган Аксуского района области Жетісу осуществляющий оказание социальной помощи;

5) уполномоченная организация по выплате социальной помощи – банки второго уровня, организации, имеющие лицензии уполномоченного органа по регулированию, контролю и надзору финансового рынка и финансовых организаций на соответствующие виды банковских операций, территориальные подразделения акционерного общества «Казпочта»;

6) прожиточный минимум – необходимый минимальный денежный доход на одного человека, равный по величине стоимости минимальной потребительской корзины, рассчитываемый республиканским государственным учреждением «Департамент Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан по области Жетісу»;

7) среднедушевой доход – доля совокупного дохода семьи, приходящаяся на каждого члена семьи в месяц;

8) праздничные дни – дни национальных и государственных праздников Республики Казахстан;

9) праздничные даты (далее – памятные даты) – профессиональные и иные праздники Республики Казахстан;

10) уполномоченный государственный орган – центральный исполнительный орган, осуществляющий руководство и межотраслевую координацию в сфере социальной защиты населения в соответствии с законодательством Республики Казахстан, регулирование, контрольные функции за деятельностью Государственного фонда социального страхования;

11) участковая комиссия – специальная комиссия, создаваемая решением акимов соответствующих административно-территориальных единиц для проведения обследования материального положения лиц (семей), обратившихся за адресной социальной помощью;

12) предельный размер – утвержденный максимальный размер социальной помощи;

13) сервис цифровых документов – объект информационно-коммуникационной инфраструктуры «электронного правительства», закрепленный за оператором и предназначенный для отображения и использования документов в электронном виде, сформированных на основании сведений из объектов информатизации;

14) веб-портал «электронное правительство» (далее – портал) – объект информатизации, представляющий собой «единое окно» доступа ко всей консолидированной правительственной информации, включая нормативную правовую базу, государственным и иным услугам, оказываемым в электронной форме;

15) электронная цифровая подпись (далее – ЭЦП) – набор электронных цифровых символов, созданный средствами электронной цифровой подписи и подтверждающий достоверность электронного документа, его принадлежность и неизменность содержания.»;

пункт 6 изложить в следующей редакции:

«6. Основаниями для отнесения граждан к категории нуждающихся являются:

1) причинение ущерба гражданину (семье) либо его имуществу вследствие стихийного бедствия;

2) причинение ущерба гражданину (семье) либо его имуществу вследствие пожара;

3) наличие социально значимого заболевания;

4) наличие среднедушевого дохода, не превышающего порога, установленного местными представительными органами, в кратном отношении к прожиточному минимуму;

5) сиротство, отсутствие родительского попечения;

6) неспособность к самообслуживанию в связи с преклонным возрастом;

7) освобождение из мест лишения свободы, нахождение на учете службы пробации.

При причинении ущерба имуществу вследствие стихийного бедствия или пожара социальная помощь оказывается по месту нахождения пострадавшего имущества независимо от места регистрации его собственника.

Перечень видов помощи по вышеуказанным основаниям для оказания социальной помощи и (или) проведения обследований материально-бытового положения лица (семьи) утверждается местными представительными органами.

Специальные комиссии при вынесении заключения о необходимости оказания социальной помощи руководствуются утвержденным местными представительными органами перечнем оснований для отнесения граждан к категории нуждающихся.»;

подпункт 11 пункта 7 изложить в следующей редакции:

«11) одному из законных представителей детей с инвалидностью и лицам, сопровождающим лиц с инвалидностью первой группы на санаторно-курортное лечение единовременно без учета среднедушевого дохода в размере 70 (семидесяти) процентов от гарантированной суммы, предоставляемой в качестве возмещения стоимости санаторно-курортного лечения.»;

пункты 10, 11 и 12 изложить в следующей редакции:

«10. Социальная помощь к праздничным дням и памятным датам оказывается без истребования заявлений от получателей.

Категории получателей социальной помощи определяются МИО.

Списки получателей социальной помощи формируются на основании запроса в Государственную корпорацию либо иные организации, либо в электронном виде из информационных систем уполномоченного государственного органа.

11. Для получения социальной помощи отдельным категориям нуждающихся граждан заявитель от себя или от имени семьи (или представитель по доверенности, выданной в соответствии со статьей 167 Гражданского кодекса Республики Казахстан) обращается письменно в уполномоченный орган по оказанию социальной помощи или к акиму поселка, села, сельского округа, или в Государственную корпорацию с заявлением по форме согласно приложению 1 к Типовым правилам, или электронно на портал с заявлением по форме согласно приложению 1-1 к Типовым правилам.

При письменном обращении специалист, принимающий документы, формирует запросы в соответствующие информационные системы (далее – ИС) государственных органов и (или) организаций через шлюз «электронное правительство» по форме согласно приложению 1-2 к Типовым правилам.

При несоответствии (отсутствии) сведений в ИС заявителем к заявлению прилагаются следующие документы:

1) документ, удостоверяющий личность, либо электронный документ из сервиса цифровых документов (для идентификации личности);

2) сведения о доходах лица (членов семьи) (для получения социальной помощи, которая назначается независимо от доходов лица (членов семьи), сведения о доходах лица (членов семьи) не предоставляются);

3) один из нижеперечисленных документов, подтверждающих факт наличия оснований для отнесения к категории нуждающихся:

документ, подтверждающий факт причиненного ущерба гражданину (семье) либо его имуществу вследствие стихийного бедствия;

документ, подтверждающий факт причиненного ущерба гражданину (семье) либо его имуществу вследствие пожара;

документ, подтверждающий факт наличия социально значимого заболевания;

документ, подтверждающий факт сиротства, отсутствия родительского попечения;

документ, подтверждающий факт неспособности к самообслуживанию в связи с преклонным возрастом;

документ, подтверждающий факт освобождения из мест лишения свободы, нахождения на учете службы пробации.

Документы представляются в подлинниках и копиях для сверки. После сверки подлинники документов возвращаются заявителю.

При представлении заявителем неполного пакета документов и (или) документов с истекшим сроком действия заявителю выдается расписка об отказе в приеме заявления на оказание социальной помощи по форме согласно приложению 1-3 к Типовым правилам.

При обращении заявителя за социальной помощью электронно посредством портала запрос в ИС государственных органов и (или) организаций для получения необходимых сведений осуществляется самим заявителем.

АҚСУ АУДАНДЫҚ МӘСЛИХАТТЫҢ ШЕШІМІ

Бұл ретте мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың АЖ-нан келіп түскен электрондық өтініш пен мәліметтерді өтініш беруші өзінің ЭЦҚ-мен куәландырады.

12. Өтініштерді, оның ішінде электрондық өтініштерді әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган түскен жұмыс күні ішінде, ал жұмыс күнінен тыс келіп түскен жағдайда – өтініш түскен күннен кейінгі бірінші жұмыс күні тіркейді.

Қағидалардың 6-тармағы 1), 2) және 4) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек көрсетуге өтініш түскен кезде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган немесе кент, ауыл, ауылдық округ әкімі өтініш берушінің құжаттарын тұлғаның (отбасының) материалдық жағдайын зерттеп-қарау үшін 1 (бір) жұмыс күні ішінде учаскелік комиссияға жібереді.»;

18, 19, 20, 21 және 22-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«18. Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініш берушінің әлеуметтік көмек алуға қажетті құжаттары тіркелген күннен бастап 8 (сегіз) жұмыс күні ішінде қабылданған құжаттар мен арнайы комиссияның әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытындысы негізінде әлеуметтік көмек көрсету не көрсетуден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Қағидалардың 14 және 15-тармақтарында көрсетілген жағдайларда әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініш берушіден немесе кент, ауыл, ауылдық округ әкімінен құжаттарды қабылдаған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде әлеуметтік көмек көрсету не көрсетуден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Әлеуметтік көмек көрсетуден бас тарту негіздері анықталған кезде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган шешім қабылдағанға дейін кемінде үш жұмыс күні бұрын өтініш берушіні бас тарту туралы алдын ала шешім туралы, сондай-ақ алдын ала шешім бойынша ұстанымды білдіруге мүмкіндік беру үшін тыңдау өткізілетіні туралы хабардар етеді.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган тыңдаудың уақыты мен күнін белгілейді, ол:

өтініш берушіні бейнеконференц-байланыс немесе өзге де коммуникация құралдары арқылы тыңдауға шақыру;

ақпараттық жүйелерді пайдалану;

өтініш берушіге өзінің ұстанымын баяндауға мүмкіндік беретін өзге де байланыс тәсілдері арқылы жүзеге асырады.

Өтініш беруші әкімшілік істі алған күннен бастап екі жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде алдын ала шешімге қарсылығын білдіруге немесе айтуға құқылы.

Өтініш беруші өз қарсылығын ауызша білдірген жағдайда әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган, лауазымды тұлға тыңдау хаттамасын жүргізеді.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган, лауазымды тұлға өтініш берушіні тыңдау хаттамасымен танысуға мүмкіндігімен қамтамасыз етуге міндетті.

Өтініш беруші танысқаннан кейін үш жұмыс күні ішінде тыңдау хаттамасына өз ескертулерін беруге құқылы.

Ескертулерді қарау нәтижелері бойынша әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган Үлгілік қағидаларына 4-қосымшаға сәйкес нысан бойынша әлеуметтік көмек көрсету (көрсетуден бас тарту) туралы шешім қабылдайды.

19. Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініш берушіге Үлгілік қағидаларына 5-қосымшаға (бас тартқан жағдайда –Үлгілік қағидаларына 6-қосымшаға) сәйкес әлеуметтік көмек көрсету туралы қабылданған шешім туралы хабарлама жолдайды.

Егер әлеуметтік көмек көрсетуге өтініште мобильді азаматтар базасында тіркелген ұялы телефон нөмірі көрсетілсе, әлеуметтік көмек көрсету (көрсетуден бас тарту) туралы хабарлама өтініш берушінің ұялы телефонына sms-хабарлама жіберу арқылы автоматты режимде жолданады.

Өтініш берушінің ұялы телефонына sms-хабарлама жіберу мүмкіндігі болмаса, әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган немесе мемлекеттік корпорация әлеуметтік көмек көрсету (көрсетуден бас тарту) туралы хабарламаны басып шығарады және оны өтініш беруші өзі келген кезде береді.

Өтініш портал арқылы берілген болса, әлеуметтік көмек көрсету (көрсетуден бас тарту) туралы хабарлама шешім қабылданған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде өтініш берушінің жеке кабинетіне портал арқылы автоматты режимде жіберіледі.

20. Мынадай:

1) өтініш беруші ұсынған мәліметтердің дәйексіздігі анықталған;

2) адамның (отбасының) материалдық жағдайына тексеру жүргізуден өтініш беруші бас тартқан, жалтарған;

3) адамның (отбасының) жан басына шаққандағы орташа табысы әлеуметтік көмек көрсету үшін жергілікті өкілді органдар белгілеген шектен артық болған;

4) уәкілетті мемлекеттік органның ақпараттық жүйесінен әлеуметтік көмек тағайындау, осы негіз бойынша төлемді жүзеге асыруға өтініш беру фактісін растайтын мәліметтер алынған жағдайларда әлеуметтік көмек көрсетуден бас тартылады.

21. Әлеуметтік көмек көрсетуге жұмсалатын шығыстарды қаржыландыру Жетісу облысы Ақсу ауданының бюджетінде көзделген, ағымдағы қаржы жылына арналған қаражат шегінде жүзеге асырылады.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган мемлекеттік корпорацияға әлеуметтік көмек көрсету сомаларын аударады.

Мемлекеттік корпорация әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органнан алынған әлеуметтік көмек сомаларын әлеуметтік көмек алушылардың банктік шоттарына аударады.

22. Мынадай:

1) алушы қайтыс болған;

2) алушы тұрақты тұру үшін тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктен тыс кеткен;

3) алушы мемлекеттік медициналық-әлеуметтік мекемелерге тұруға жіберілген;

4) өтініш беруші ұсынған мәліметтердің дәйексіздігі анықталған;

5) әлеуметтік көмек көрсетуге негіз болмай қалғаны туралы мәліметтер анықталған жағдайларда әлеуметтік көмек көрсету тоқтатылады.

Осы тармақтың 3) тармақшасы Қағидалардың 6-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша тағайындалған әлеуметтік көмекті төлеуге қолданылмайды.

Осы тармақтың 1)-3) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша әлеуметтік көмек төлеу көрсетілген мән-жайлар басталғаннан кейінгі айдан бастап тоқтатылады.

Осы тармақтың 4) және 5) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша әлеуметтік көмекті төлеу көрсетілген мән-жайлар басталған күннен бастап тоқтатылады.»;

Мынадай мазмұндағы 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 және 32-тармақтармен толықтырылсын:

«25. Атаулы күндер мен мереке күндеріне төленетін әлеуметтік көмек алушылардың санаттарын қалыптастыру үшін әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган зейнетақы мен жәрдемақы алатын белсенді азаматтардың мәліметтерін алуға уәкілетті мемлекеттік органның ақпараттық жүйелеріне сұрау салуға бастама жасайды.

Зейнетақы мен әлеуметтік көмек көрсету жәрдемақысын алушылар жөніндегі мәліметтер Үлгілік қағидаларына 7-қосымшаға сәйкес нысан бойынша қалыптастырылады.

26. Әлеуметтік көмек көрсету туралы шешім қабылдаған кезде уәкілетті мемлекеттік органның ақпараттық жүйелері арқылы әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган әлеуметтік көмекті мемлекеттік корпорация арқылы төлеу процесіне бастама жасайды.

27. Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган қабылдаған әлеуметтік көмек көрсету туралы шешім негізінде мемлекеттік корпорация:

біржолғы төлемдер бойынша – күн сайын;

ай сайынғы және тоқсан сайынғы төлемдер бойынша – төлем жасалатын айға дейінгі айдың 29-ы күніне әлеуметтік көмек төлеуге бюджет қаражатына сұраныс қалыптастырады.

28. Сұраныс қалыптастырылғаннан кейін мемлекеттік корпорация келесі жұмыс күнінен кешіктірмей әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға әлеуметтік көмек төлеуге сұраныс сомасы туралы өтінім жібереді.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган әлеуметтік көмек төлеуге сұраныс сомасы туралы өтінім түскен күннен бастап 2 жұмыс күні ішінде мемлекеттік корпорацияға әлеуметтік көмек төлеуге сұраныс сомасы туралы өтінімде көзделген сома шегінде ақшалай қаражат аударады.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган төлем жасалатын айға дейінгі айдың 27-сі күнінен кейін түскен өтінімдер бойынша мемлекеттік корпорацияға төлем жасалатын айдың 1-іне дейін әлеуметтік көмек төлеуге сұраныс сомасы туралы өтінімде көзделген сома шегінде ақшалай қаражат аударады.

29. Мемлекеттік корпорация трансферттер түскеннен кейін екі жұмыс күні ішінде төлем кестесіне сәйкес төлем тапсырмаларын қалыптастырады және алушылардың банктік шоттарына төлеуді жүзеге асырады.

30. Әлеуметтік көмек төлеу жөніндегі уәкілетті ұйымнан әлеуметтік көмек сомасы қайтарылған кезде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган әлеуметтік көмек төлеу жөніндегі уәкілетті ұйымнан мәліметтер алғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде ақпараттық жүйеге тиісті өзгерістер енгізеді.

31. Мемлекеттік корпорация ағымдағы айдың соңғы жұмыс күнінен кешіктірмей мемлекеттік корпорацияның шотына түскен әлеуметтік көмектің артық есептелген (төленген) сомаларын әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға аударады.

32. Әлеуметтік көмек төлеуге байланысты банктік қызметтерге ақы төлеу мемлекеттік корпорация мен әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган арасында жасалатын шарт негізінде жергілікті бюджеттер қаражаты есебінен жүзеге асырылады.».

2. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Ақсу аудандық
мәслихатының төрағасы **Б.СҮЛЕЙМЕНОВ**

РЕШЕНИЕ АКСУСКОГО РАЙОННОГО МАСЛИХАТА

При этом заявитель удостоверяет своей ЭЦП электронное заявление и сведения, поступившие из ИС государственных органов и (или) организаций.

12. Поступившие заявления, в том числе электронные, уполномоченный орган по оказанию социальной помощи регистрирует в день поступления в течение рабочего дня, а в случае поступления вне времени рабочего дня – в первый рабочий день после даты поступления заявления.

При поступлении заявления на оказание социальной помощи отдельным категориям нуждающихся граждан по основаниям, указанным в подпунктах 1), 2) и 4) пункта 6 настоящих Правил, уполномоченный орган по оказанию социальной помощи или акимы поселка, села, сельского округа в течение 1 (один) рабочего дня направляют документы заявителя в участковую комиссию для проведения обследования материального положения лица (семьи).»;

пункты 18, 19, 20, 21 и 22 изложить в следующей редакции:

«18. Уполномоченный орган по оказанию социальной помощи в течение 8 (восемь) рабочих дней со дня регистрации документов заявителя на оказание социальной помощи принимает решение об оказании либо отказе в оказании социальной помощи на основании принятых документов и заключения специальной комиссии о необходимости оказания социальной помощи.

В случаях, указанных в пунктах 14 и 15 Правил, уполномоченный орган по оказанию социальной помощи принимает решение об оказании либо отказе в оказании социальной помощи в течение 20 (двадцать) рабочих дней со дня принятия документов от заявителя или акима поселка, села, сельского округа.

При выявлении оснований для отказа в оказании социальной помощи уполномоченный орган по оказанию социальной помощи в срок не позднее трех рабочих дней до принятия решения уведомляет заявителя о предварительном решении об отказе, а также проведении заслушивания для предоставления возможности выражения позиции по предварительному решению.

Время и дата заслушивания устанавливаются уполномоченным органом по оказанию социальной помощи, которое проводится путем:

приглашения заявителя на заслушивание посредством видеоконференцсвязи или иных средств коммуникации;

использования информационных систем;

иных способов связи, позволяющих заявителю изложить свою позицию.

Заявитель вправе предоставить или высказать возражение к предварительному решению по административному делу в срок не позднее двух рабочих дней со дня его получения.

В случае устного выражения заявителем своего возражения, уполномоченный орган по оказанию социальной помощи, должностное лицо ведут протокол заслушивания.

Уполномоченный орган по оказанию социальной помощи, должностное лицо обязаны обеспечить заявителю возможность ознакомиться с протоколом заслушивания.

Заявитель в течение трех рабочих дней после ознакомления вправе представить свои замечания на протокол заслушивания.

По результатам рассмотрения замечаний уполномоченный орган по оказанию социальной помощи принимает решение об оказании (отказе в оказании) социальной помощи по форме согласно приложению 4 к Типовым правилам.

19. Уполномоченный орган по оказанию социальной помощи направляет заявителю уведомление о принятом решении об оказании социальной помощи согласно приложению 5 к Типовым правилам (в случае отказа – согласно приложению 6 к Типовым правилам).

Если в заявлении на оказание социальной помощи указан номер мобильного телефона, зарегистрированного в базе мобильных граждан, уведомление об оказании социальной помощи (отказе в оказании) отправляется в автоматическом режиме посредством передачи sms-оповещения на мобильный телефон заявителя.

При отсутствии возможности отправки sms-оповещения на мобильный телефон заявителя уполномоченный орган по оказанию социальной помощи или Государственная корпорация распечатывают уведомление об оказании социальной помощи (отказе в оказании) и выдают его при личном обращении заявителю.

При подаче заявления посредством портала уведомление об оказании социальной помощи (отказе в оказании) в автоматическом режиме в течение одного рабочего дня со дня принятия решения отправляется в личный кабинет заявителя посредством портала.

20. Отказ в оказании социальной помощи осуществляется в случаях:

1) выявления недостоверных сведений, представленных заявителями;

2) отказа, уклонения заявителя от проведения обследования материального положения лица (семьи);

3) превышения размера среднедушевого дохода лица (семьи), установленного местными представительными органами порога для оказания социальной помощи;

4) получения из информационной системы уполномоченного государственного органа сведений, подтверждающих факты назначения, осуществления выплат, подачи заявления на назначение социальной помощи по данному основанию.

21. Финансирование расходов на предоставление социальной помощи осуществляется в пределах средств, предусмотренных бюджетом Аксуского района области Жетісу на текущий финансовый год.

Уполномоченный орган по оказанию социальной помощи переводит в Государственную корпорацию суммы социальной помощи.

Государственная корпорация перечисляет суммы социальной помощи, полученные от уполномоченного органа по оказанию социальной помощи, на банковские счета получателей социальной помощи.

22. Социальная помощь прекращается в случаях:

1) смерти получателя;

2) выезда получателя на постоянное проживание за пределы соответствующей административно-территориальной единицы;

3) направления получателя на проживание в государственные медико-социальные учреждения;

4) выявления недостоверных сведений, представленных заявителем;

5) выявления сведений об утрате оснований на оказание социальной помощи.

Подпункт 3) настоящего пункта не распространяется на выплату социальной помощи, назначенной по основаниям, указанным в подпунктах 1) и 2) пункта 6 Правил.

Выплата социальной помощи по основаниям, указанным в подпунктах 1)-3) настоящего пункта, прекращается со следующего месяца после наступления указанных обстоятельств.

Выплата социальной помощи по основаниям, указанным в подпунктах 4) и 5) настоящего пункта, прекращается с даты наступления указанных обстоятельств.»;

дополнить пунктами 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 и 32 следующего содержания:

«25. Для формирования категорий получателей на выплату социальной помощи к памятным датам и праздничным дням уполномоченным органом по оказанию социальной помощи инициируется запрос в информационные системы уполномоченного государственного органа на получение данных граждан, являющихся (активных) получателями пенсий и пособий.

Сведения по получателям пенсий и пособий на оказание социальной помощи формируются по форме согласно приложению 7 к Типовым правилам.

26. Процесс осуществления выплаты социальной помощи через Государственную корпорацию инициируется уполномоченным органом по оказанию социальной помощи при принятии им решения об оказании социальной помощи через информационные системы уполномоченного государственного органа.

27. На основании принятого уполномоченным органом по оказанию социальной помощи решения об оказании социальной помощи Государственная корпорация формирует потребность в бюджетных средствах на выплату социальной помощи:

по единовременным выплатам – ежедневно;

по ежемесячным и ежеквартальным выплатам – к 29 числу месяца, предшествующего месяцу выплаты.

28. После формирования потребности Государственная корпорация не позднее следующего рабочего дня направляет заявку о сумме потребности на выплату социальной помощи в уполномоченный орган по оказанию социальной помощи.

Уполномоченный орган по оказанию социальной помощи в течение двух рабочих дней после поступления заявки о сумме потребности на выплату социальной помощи перечисляет в Государственную корпорацию денежные средства в пределах сумм, предусмотренных заявкой о сумме потребности на выплату социальной помощи.

По заявкам о суммах потребности на выплату социальной помощи, поступившим 27 числа месяца, уполномоченный орган по оказанию социальной помощи перечисляет денежные средства в Государственную корпорацию не ранее первого числа месяца выплаты.

29. Государственная корпорация в течение двух рабочих дней после поступления трансфертов формирует в соответствии с графиком выплаты платежные поручения и осуществляет выплату на банковские счета получателей.

30. При возврате суммы социальной помощи из уполномоченной организации по выплате социальной помощи уполномоченный орган по оказанию социальной помощи в течение трех рабочих дней, следующих за днем получения сведений из уполномоченной организации по выплате социальной помощи, вносит соответствующие изменения в информационную систему.

31. Государственная корпорация не позднее последнего рабочего дня текущего месяца переводит в уполномоченный орган по оказанию социальной помощи излишне зачисленные (выплаченные) суммы социальной помощи, поступившие на счет Государственной корпорации.

32. Оплата банковских услуг, связанных с выплатой социальной помощи, осуществляется за счет средств местных бюджетов на основании договора, заключаемого между Государственной корпорацией и уполномоченным органом по оказанию социальной помощи.».

2. Настоящее решение вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования.

Председатель Аксуского
районного маслихата **Б.СУЛЕЙМЕНОВ**

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ - ҰЛТ ЖАНАШЫРЫ

Ахмет Байтұрсынұлы. Бұл есімді білмейтіндер некен - саяқ болар. Өйткені, қазақ тілі туралы сөйлесек, Ахметтің ардақты есімі еске түседі. Қазақ ұлтының ана тілінің негізін қалаған, айдай әлемге танытқан Ахмет.

Ахмет Байтұрсынұлы 1872-ші жылы қыркүйек айының 5-і күні Қостанай округі, Торғай уезі, Тосын облысының 5-ші ауылына қарасты Сарытүбек елдімекеніндегі дәулетті отбасында дүниеге келген. Торғай даласы - қазақтың ең байтақ өлкесінің әлқиссадан әйгілі, әрі атақты жерлердің бірі, Торғай - тұлғалар мекені.

Ахмет Байтұрсынұлы мектептерде, семинарияда ұстаздық етіп жүріп, қоғамдық өмірге белсене араласты. Қазақ халқына білім берудің жылдарын қарастырды. Қазақ мектептеріне арнап оқулықтар мен әдістемелік құралдарын шығара отырып, қазақ фольклорының әдеби үлгілерін жинаған. Алғаш «Айқап» журналының 4,5 сандарын өзі құрастырған. Қазақ балаларына өз ана тілінде хат танып, ана тілінде жазуына жол ашқан «Ұлттық сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің қуаттысы – тіл» деген ұлағатты сөз қалдырған, қазақ халқының тағдыры мен тілі үшін күрескен Алаш арысы, ұлт ұстазы. Ахмет Байтұрсынұлының туған күнімен байланысты - 5-ші қыркүйек Қазақстан халқы тілдері күні мерекесі Ахмет атамыздың 152 жылдығына орай 5-ші қыркүйек күні Есмұрат Сиқымов атындағы орта мектебінде іс – шара өтіп, шарада оқушылар 3 тілде Ахметтің өлеңдерін жатқа айтты. Өнер шыңына шыққан, өнерлі оқушыларымыз өз өнерлерін ортаға төкті.

Қорыта айтқанда, Ахмет Байтұрсынұлы қазақ халқының білім мен мәдениет саласындағы ұлы тұлғасы, оның мұралары ұлттық рухани дамуына үлкен үлес қосқан. Ол ұлт санасын оятушы. Ахмет елі үшін бар жігерін төккен тұлға. Қазақ балаларына жаны ашып, оқуға тартқан тұлға. Ахмет Байтұрсынұлы - ұлт жанашыры

Назгүл ТІЛЕУБЕКОВА,
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі.

Табиғатты қорғау парызымыз!

Табиғат - тіршілік атауының құтты қонысы, түлеп өсуіне қажетті нәрі, жер бетіне көрік берген сәні. Табиғат «Жер Ана», «Туған жер», «Ауылым» деген ұғымдар бір - бірімен тамырлас, әрі тағдырлас.

Адамзат өмір сүру үшін орманның маңызы өте зор. Ормандар құрамында бір-біріне жақын өскен ағаштардың түрлері қатар өсіп, табиғи аймаққа әр беріп тұрған табиғи кешен. Орманның құрылымы ортаның физикалық-географиялық жағдайларына өсімдік дүниесінің биологиялық ерекшеліктеріне байланысты болады. Ол топырақтың түзілуінде, өсімдіктер мен көмкерілген алқаптар туған жеріміздің табиғатына көрік беріп тұр.

Табиғатымызды қорғау, күзету, молықтыру, пайдалану, реттеу кезінде ылғалдануға айналу процессінде ерекше рөл атқарады. Өңіріміздің ең үлкен табиғи байлығы орманды жасыл-желек ресурстарын дұрыс, ұқыпты пайдалануға бүгінгі ғана емес, болашақ ұрпақ алдында да жауаптымыз. Бабамыз «Атаңнан мал қалғанша, тал қалсын»,- дегендей бұл нақыл сөз өз мағынасын ешқашан жоймақ емес.

Табиғатқа зиян келтірмеу үшін Құрақсу орманшылығы қызметкерлері өздеріне жүктелген міндетті мүлтіксіз атқаруда. Өртті болдырмау оның алдын алу заң бұзушылықты болдырмаудан орманшылық қорушылар тынбай еңбек етуде.

Н.САЗАНБАЕВ,
Бөрлітөбе ОШКМ Құрақсу орманшылығы, орман қорықшысы.

АЗАМАТТАРҒА АРНАЛҒАН ҮКІМЕТ

ҚОҒАМДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАРДЫҢ ЖОЛЫН КЕСУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

«Жетісу облысы Қоғамдық даму басқармасы» ММ, ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс - қимыл агенттігінің Жетісу облысы бойынша департаментінің тапсырысымен.

Орындаушы - «Жас Ұрпақ» жастар қоғамдық бірлестігі.

Мақсаты - халық арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті, сондай-ақ, адал еңбек қағидаттарын ілгерілету, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың жолын кесуге бағытталған алдын алу шараларын ұйымдастыру, қоғамды ақпараттандыру, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдағы азаматтық қоғамның рөлін күшейту.

Сыбайлас жемқорлық қазіргі уақытта елімізде өзекті мәселеге айналып отыр. Халықаралық Transparency International (TI) ұйымының жыл сайынғы есебі – "Жемқорлықты қабылдау индексінде" Қазақстан 2022 жылы 180 елдің ішінде 101 - орынға ие болды. Қазақстанның көрсеткіші – 36 балл. Жемқорлықтың ең сорақы деңгейі 0 балл болса, 100 балл алған елдерде ол мүлде жоқ деген сөз.

Дереккөз: *https://www.azattyq.org/a/32247228.html*

Сонымен қатар, Жетісу облысында сыбайлас жемқорлық фактілері, әсіресе білім саласында, ағымдағы жылы 300 дерек анықталған.

Дереккөз: *https://24.kz/kz/zha-aly-tar/bilim-zh-ne-ylym/item/601052-bilim-salasynda-300-den-astam-zhem-orly-deregi-any-taldy*

Жоғарыда аталған деректерді талдай отырып, төмендегідей қорытынды жасауға болады:

1. Сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілік деңгейіне жетудің іс-қимыл алгоритмін халыққа кеңінен насихаттау;

2. Жергілікті атқарушы органдар мен халық арасында кедергісіз байланыс орнату, ашықтық пен қолжетімділік ұстанымын жоғарылату;

3. Мемлекеттік органдар, квазимемлекеттік секторлар мен азаматтық қызметкерлер арасында академиялық адалдық саясатының кең көлемде насихатталуы мен халықтың сенім деңгейін арттыру;

4. Түсіндірмелі - ақпараттық, насихат тобының құрылуы арқылы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету және осы саладағы волонтерлік қызметті дамыту аясында превенциялық жұмыстарды жүйелеу.

Осы орайда, «Жас Ұрпақ» жастар қоғамдық бірлестігі 8 аудан, 2 қаланы қамтып, 50 елді - мекенді аралау іс-шарасын жоспарлады. Әкімшілікке хат жолданып, іс - шара кестесі бекітіліп, жоспар бойынша іс - сапарға мобильдік волонтерлік топ қатысты. Топ құрамында Мемлекеттік кірістер департаменті, кәсіподақ, үкіметтік емес ұйымдар, қоғамдық кеңестер, заңгерлер, нотариустар, жергілікті атқару органдарының өкілдері болды. Ақсу ауданының ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт басшысы Н.Қасымбековтың қатысуымен Ақсу ауданында 3 ауылдық округтен 120 - дан астам тұрғын қатысып, Ақсу, Қарашілік ауылдық округі, Сағабүйен, Қызылағаш ауылдарында мәдениет үйлерінде іс - шаралар өткізілді.

Нәтижесінде ұйымдастырылған облыстық «Мобильді превенция» акциясы барысында жергілікті атқару органдары, үкіметтік емес ұйымдар, қоғамдық кеңестер, кіріс департаменті, жер қатынастары басқармасы, санэпидемиялық станция, нотариус және заңгерлер өкілдері тұрғындар арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізіп, заңгерлік кеңестер берді. Азаматтар жеке қабылданып, шешілмей жатқан сұрақтарына қанағаттанарлық жауаптар алды. Акцияға қатысушылармен кері байланыс орнатылып, сұрақтары оң шешімін тапты.

Өкінішке орай, тұрғындардың көп сұрақтары сот орындаушыларының іс - әрекеттеріне қатысты наразылықтарын көрсетті. Жетісу облысы сот орындаушылары палатасы Облыстық «Мобильді превенция» акциясына қатыспайтынын хабарлағандықтан, сот орындаушыларына қойылған сұрақтар ашық күйінде қалды.

Бақыт ҚАЛИЕВА,
«Жас Ұрпақ» жастар қоғамдық бірлестігінің төрағасы.

"АҚСУ ӨҢІРІ"
Меншік иесі - ЖШС "Ақсу өңірі" газеті"
Құрылтайшы, директор - бас редакторы
ҚАСЫМБЕКОВА ЛӘЗЗАТ ҚАЛМҰХАМБЕТҚЫЗЫ

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму Министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті 2015 жылы 16 қараша айында есепке қойылды. Куәлік №15701-Г

Газет бетінде жарияланған мақалалар авторының пікірі редакция көзқарасы болып табылмайды. Мақалалар өңделеді, авторға қайтарылмайды. Жарнама, хабарландырулар, арнау, құттықтаулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет қазақ тілінде аптасына бір рет, жұма күні шығады.

БІЗДІҢ МЕКЕН-ЖАЙЫМЫЗ:
Жетісу облысы, Ақсу ауданы, Жансүгіров ауылы, Желтоқсан көшесі, №5 "В", аудандық әкімшілік үйінде

Тапсырыс 488
Осы шығарылымның таралымы 2209

Директор - бас редактор - 2-12-90,
жауапты хатшы - 2-12-90.
Электрондық пошта: aksuoniri@mail.ru
Газеттің ресми сайты aksuoniri.kz

Индекс: 65750
Офсеттік басылым көлемі 2б.т.

Газет Сарқан қаласы, Тәуелсіздік, 108, ЖШС - "Ербол - Али" баспаханасында басылады.